Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нээ гарана | № 154 (14174) | 1973 оной июлиин 3, вторник | Сэн 2 мүнгэн

НАЖАРНАЙ БАҺАЛ ҮНГЭРШЭХЭ...

Һургуули таража, амаралтын хаһа эхилэнхэй. Гэбэшье үдэр, хоногой үнгэрхэ бүри һуралсалай шэнэ жэл — сентябриин нэгэн дүтэлнэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, һүүлшын хонхын жэнгирэмсээр һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэл эхилхэ ёһотой юм ааб даа. Зарим дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэд һургуулиингаа тараһые хүлеэжэ һуунгүй, һуралсалай шэнэ жэлые амжалтатайгаар угтахын тула оролдожо эхилдэг. Һуралсалай жэлэй багсаагдамал дүн гаргаад (ёһото дүнгынь һүүлшын педсовет дээрэ зүбшэгдэдэг ааб даа), ямар дутуу дунда байнаб, тэрэнние усадхахын тула юун хэрэгтэйб гэжэ завучтаяа, багшанартаяа хэлсэдэг. Тиихэдэ хойто жэлэйнгээ программатай һайнаар танилсаад, саг зуурын хүдалмэриин түсэб зохёогдодог. Һурагшадаа номтой болгохын тула наймаанай газарта захил хэдэг гү, али хэрэглэгдэһэн учебнигүүдыень өөһэд хоорондонь андалдуулдаг байха юм.

Тэрэ талаар Улаан-Үдын олон һургуули эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Жэшээнь, Улаан-Үдын хоёрдохи, гурбадахи, нэгэдэхи, дүшэн юһэдэхи һургуулинууд эхин болон ахамад классуудта шудалагдахаар хэблэгдэһэн шэнэ номуудые үни хада библиотекэдээ абаад, һуралсалай жэлэй үшөө дүүрээдүй бүйхэда һурагшадтаа худалдажа эхилээ һэн. Загарайн аймагай Шулуутайн, Горхоной һургуулинууд мүн лэ номуудые эртээнһээ абаһан байна.

Гадна һургуулиин байшан заһабарилха гээшэ бага бэшэ хүдэлмэри бшуу. Саг соонь заһабарилгын хүдэлмэриие дүүргээд, сентябриин 1-нэй үдэр шэрын хангалтай һургуулиингаа үүдэ сэлижэ, шабинараа урижа оруулаад, баяр баясхалангай оршон байдалда хэшээлээ эхилдэг һургуулинууд республика доторнай олон даа.

Тэрэ талаараа Баунтын аймагай Багдаринай интернат һургуули онсо илгардаг. Тэндэ жэлһээ жэлдэ һургуулиингаа байшангые, хамтын байрые сагһаа урид заһабарилжа дүүргэдэг. Һаяхан директорынь — Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша Г. М. Зарубин заһабарилгын хүдэлмэриие дүүргээбди, һуралсалай шэнэ жэлдэ түгэс бэлэн болообди гэжэ Гэгээрэлэй министерствэдэ телеграмма эльгээһэн байгаа.

Нийслэл хотымнай олон һургуули КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һуралсал тушаа гаргаһан тогтоолнуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ зорилготойгоор, мүн түрэл республикынгаа түүхэтэ 50 жэлэй ойдо бэлэг болгон, заһабарилгын хүдэлмэриие саг соонь эхилээд, шэнэ жэлые эмхитэйгээр угтахаар бэлэн боложо байна. Жэшээнь, Железнодорожно районой 36-дахи һургуулида заһабарилгын хүдэлмэри түгэсөө. Тиихэдэ 46-дахи, 27-дохи, 38-дахи һургуулинууд, Октябрьска районой 50-дахи, 45-дахи, 35-дахи, 20-дохи, 19-дэхи һургуулинууд, 3-дахи интернат һургуули сохом һайн бэлэдхэлтэйгээр һуралсалай жэлые угтахань гэжэ этигэхээр.

Гэхэ зуура зарим һургуулида заһабарилгын хүдэлмэри эмхи гуримгүйгөөр ябажа байна. Жэшээнь, Железнодорожно районой 42-дохи һургуулиин байшан хуушаранги, шэнэдхэн заһахаар болоһоор үнинэй. Нёдондо зун элдэб шалтагаанһаа боложо, заһабари хэгдэнгүй үнгэрөө. Имагтал энэ оной январиин эхиндэ тэндэ заһабари хэгдэжэ эхилээ. Теэд... заһабарилга-барилгын трестын (начальнигынь нүхэр Кученов) гэмээр хүдэлмэринь угаа сээр унжагайраад байна. Хушалта һэлгэгдэхээр харааалгдажа задалагдаһан аад, мүнөө болотор хушагдаагүй, холоһоо амхайжа харагдана.

Октябрьска районой 15-дахи һургуулида заһабарилгын хүдэлмэри муугаар ябана. Мүнөө хүрэтэр спортивна залай барилга дүүргэгдээгүй. Мүнөө үедэ — һурагшадай физическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тухай асуудалай улам шангаар табигдажа байһан сагта һургуулиин спортивна залай барилгые удаарууулха гээшэ тэсэшэгүй ябадал ха юм даа. Мүн лэ тэрэ һургуулида столово баригдаагүй байһаар. Тэдэ бүхы хүдэлмэри Буряадай заһабарилга-барилгын управленидэ даалгагдаһан байгаа. Теэд тус захиргаанай хүтэлбэрилэгшэд һургуулиин эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандана гээшэ ха.

Тиихэдэ Октябрьска районой 31-дэхи һургуулида заһабарилгын ехэ хүдэлмэри хараалагдажа, мүнгэн һомологдоһон байгаа. Теэд барилгашадынь ондоо барилгада ябуулагдашоо. Хэрбээ дары хэмжээ абаагүй һаа, сентябриин нэгэнэй үдэр тэрэ һургуули задагай байжа магад.

Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр хоёр һара хүрэхэгүй саг үлөө. Һургуулиин байшан заһабарилжа, хэшээл хэхээр түгэс бэлэн болгожо үрдихөөр саг яһала бии. Зүгөөр ябаган онтохон соохи бэгсэргэдэл, «яһан гэрээ одоол үглөө барижа эхилхэб даа» гэһэн шэнгеэр һанаа амархан һуужал байгаа һаа, юушье мэдээгүйдэ нажарнай баһал үнгэршэхэ бшуу даа. Дээрээ ортохогүйн тула эртээнһээ шамдажа, заһабари, барилгын хүдэлмэриие болзор соонь дүүргэхые оролдохо шухала. Хэрбээ заһабари хэгдээгүй, будагдаагүй, шэрдэгдээгүй, дулаалагдаагүй класс соо хэшээл хэдэг байбал, шанарынь хэзээшье доошолхо бэшэ гү? Мүнөө үедэ шэнэ программада шэлжэн оролгын шата дүүрэнтэжэ байна. Тиимэһээ хэшээл бүхэнэй шанар хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн болгогдохо ёһотой. Харин хэшээлэй шанар имагтал багшын шадабариһаа бэшэ, мүн классай, кабинедэй түхеэрэлгэһээ дулдыдаха.

Шэнэдхэн заһабарилгын, будалга-шэрдэлгын хүдэлмэри хэн ерэжэ, манда хэжэ үгэнэ ааб гэжэ хүлеэнгүй, хүрүү һургуулинуудай жэшээгээр ахамад классуудай һурагшадые эмхидхэн, тэрээндэ хабаадуулжа боломоор. Барилгын болон заһабарилгын хүдэлмэридэ дүршэлтэй болоһон нүхэд тэдэнэй заабаршанаар, хүтэлбэрилэгшөөр хэмилогдохо ёһотой.

Сентябриин нэгэнэй үдэр республикымнай бүхы һургуулинууд шабинарые баярлуулан угтажа, һуралсалай шэнэ жэлые эхилхээр бэлэн болоод байг лэ!

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО, СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

ФРАНЦИИН РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУТАЙ КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВЭЙ УУЛЗАЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа Франциин Республикын Президент Ж. Помпидутай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй 1973 оной июньдэ уулзаһан тухай мэдээсэлые шагнаад, уулзалгын дүнгүүдые бүрин хүсэдөөр һайшаагаа. Эдэ дүнгүүдынь хоёр ороной арадуудай аша туһада тааралдана, Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу шанга байдалай һуларалгые батадхалгада ехэ удха шанартай.

Советскэ Союз Франци хоёрой урда тээнь хэһэн алхамуудай зүб байһыень ушар байдалай хүгжэлтэ үнэмшэлтэйгөөр гэршэлэн харуулаа. Тэдэнэр таатай һайн харилсаа холбоо тогтоогоод, политическэ, экономическа ба соёлой талаар хоёр талын харилсаа хүгжөөлгэдэ, социальна ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые шууд сэхээр бэелүүлгэдэ үндэһэлэн, Европодо уласхоорондын шэнэ ёһоной харилсаа байгуулгада өөһэдынгөө хүсэлэл оролдолгые зорюулһан байха юм.

«СССР Франци хоёрой хоорондохи харилсаануудай гол ёһонуудые», политическэ зүбшэлнүүд тухай «Совет-французска протоколые», тэрэшэлэн совет-француз дээдэ тушаалтадай шэнэ уулзалга 1974 оной эхеэр үнгэргэхэ тухай үгэеэ ойлголсолгые шууд сэхээр бэелүүлгэдэ үндэһэлэн, франко-совет холбоо барисаа саашадань бэхижүүлхээр хоёр талын шиидэнги байһаниинь хамтын коммюнике соо элирхэйлэгдэнхэй. Энэ хадаа мүн лэ горитойхон удха шанартай байна.

Һайн шанартай нооһо—Эхэ орондоо

ДҮҮРГЭХЭ ДҮТЭЛӨӨ

Хонидой нооһо хайшалалгын хэр ябажа байһан тухай һонирхоходомнай, Бодонгуудай совхозой главна зоотехник Цырен-Доржо Бадмажапов иигэжэ хэлээ һэн:

—Манай совхоз гол түлэб эбэртэ бодо мал үсхэбэрилжэ, үхэрэй мяха абаха нэгэл шэглэлтэй ажахы гээшэ. Тиимэһээ хонидоор үсөөмди даа. Оройдоол 4 мянга гаран хонитойбди. Тиигэбэшье хонидтоо ургаһан нооһые һайнаар, гээлтэгүйгөөр хайшалжа абаха, гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэхэ гэжэ баһал оролдонобди.

Нэрээшье Шанагын бригадада эмхидхэгдэһэн пунктда ябахада, эндэхидэй хонидойнгоо нооһые хаһа сагтань эрхим шанартайгаар хайшалжа абахын түлөө оролдожо байһаниинь яһала харагдана.

Шэнээргэ сарай соо 24 оньһон хайша тодхогдонхой, хонидой нооһон түлэг абтажа байба. Хонидые хэбтүүлээд хайшалха зохид стеллаж, хүн бүхэнэй хайшалһан хонидые амяарынь оруулха хорёонууд, нооһыень хайшалаагүй хонидые хааха дээрээ һарабшатай хорёо, мүн абтаһан нооһо илгажа, класс классаарнь ябталан суглуулха таһалга, багсалха пресс гэхэ мэтэ хуу бии.

— Диилэнхидээ Потанинай дунда һургуулиин 9-дэхи, 10-дахи классуудай һурагшад манда хайшалагшадаар хүдэлдэг юм. Эдэнэрэй олонхинь хоёрдохи жэлээ хонидой нооһо хайшалжа байһан, яһала дүршэһэн үхибүүд. Жэшээнь, юһэдэхи классай һурагшад Бата Цыденов, Игорь Эрдынеев, Дамба Токтохоев, Баярма Дармаева, Валя Доржина гэгшэд тус тустаа 40—50 хониной нооһо хайшална. Зарим, бүри бэрхэшүүлынь 60—70 хониной нооһо абана. Юрэдөөл бүхы хонидоо арбан үдэр соо хайшалжа дүүргэхэ гүйсэд аргатайбди,—гэжэ совхозой хонишодой бригадын бригадир, нооһоной шанарые шалгагша Надмит Цыдыпова хөөрэнэ.

—Гансахан үхибүүдэй хүсөөр хонидойнгоо нооһо хайшална бэшэбди даа. Тэдэнэй ажалые эмхидхэхэ, оньһон хайшануудыень заһажа, хурсадажа үгэхэ, хэһэн хүдэлмэриень хинан шалгаха дүршэлтэй хүн хэрэгтэй ха юм. Эдэ бүхы хүдэлмэриие үнинэй механизаторнууд Бимба Санжацыренов Балдан Жамбалтаров хоёр бүтээнэ. Арадай хиналтын пост эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие тоо бүридхэгшэ Софья Ванданова хүтэлбэрилнэ, — гэжэ пунктын начальник Владимир Чимитов хэлэнэ.

—Хайшалжа эхилһээр 1000 гаран хурьганай, 2 мянга үлүүтэй томо хониной нооһо абаабди. Түрүүшын хэдэн арбаад центнер «сагаан алтан» бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаа. Һүүлэй үедэ Бата Бальжинимаевай харууһалдаг эмэ түлгэнүүдые хайшалхада, хонин бүриһөө 3,5—3,6 килограмм нооһон абтаа. Түсэбэйнгөө ёһоор 3,2 килограмм хайшалагдахаар хараалагдаһан байгаа. Үнинэй хонишон Бадма-Цырен Цырендоржиевай харадаг эхэ хонидой тус бүриһөөнь 4 килограмм хүрэтэр нооһон абтана. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, нооһо хайшалха, гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэхэ гүйсэд аргатайбди. Хонидой нооһоншье һайн хөөрэнхэй,—гэжэ совхозой ахамад зоотехник Ц-Д. Бадмажапов хэлэнэ.

Мүнөө Бодонгуудай совхоздо хонидой нооһо хайшалалга дүүрэхэ дүтэлэнхэй.

М. НАМЖИЛОВ.

Зураг дээрэ: 1. Нооһо илгагша Н. Цыдыпова, 2. Хайшалалгын пункт соо.

Бэшүүрэй аймаг.

ЕВРОПОДОХИ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛАЙ БА ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ТАЛААР ЗҮБЛӨӨНДЭ ХАБААДАХА СССР-эй ДЕЛЕГАЦИ ТУХАЙ

Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной талаар зүблөөнэй нэгэдэхи шата гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар энэ оной июлиин 3-да Хельсинкидэ нээгдэхэнь.

Доро дурсагдаһан хүнүүдһээ СССР-эй делегациие СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталба: А. А. Громыко — делегациие толгойлогшо; И. Н. Земсков, А. Г. Ковалёв, В. Ф. Мальцев—делегациин гэшүүд.

(ТАСС).

САГ ҮРГЭЛЖЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН ЗҮБЛӨӨН ТУХАЙ ШЭНЭ ДҮРИМ

Саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөн тухай дүримые СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет баталба.

Саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөн хадаа социалис демократиин, ниитын хиналтын хүтэлбэрилгэдэ олониитэ ажалшадые бодотоор хабаадуулгын шухала түхэл янза болоно гэжэ дүрим соо тэмдэглэгдэнэ.

Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай зохёон байгуулхы үүсхэл эдэбхиие бүхы хэмжээгээр хүгжөөлгэдэ, предприятиин болон эмхинүүдэй шухалын шухала асуудалнуудые шиидхэхын тулада тэрэниие хэрэглэлгэдэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрые бүри дээшэлүүлгэдэ, өөрынгөө ажалай дүнгүүдээр, мүн хүдэлмэриин юрэнхы дүнгүүдээр хүдэлмэрилэгшэдэй улам бүри ехээр һонирхолгодо саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнүүд туһална.

Саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөн хадаа хүтэлбэрилгын ба ажал эрхилэлгын дадал хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта олгоно, партиин экономическа политикые бэелүүлхын түлөө бүхы ажалшад ушар ёһо мэдэдэг тэмсэлшэд байха, өөһэдынгөө шадабари, үүсхэл болон ажахы эрхилхэ дадалаа хэрэглэн, гүрэн түрын хэрэгүүдтэ тааруугаар ябуулгахэхэ ёһотой гэһэн ленинскэ захяануудые бүри хүсэдөөр бэелүүлгэдэ туһална.

Саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөн, тэрэнэй хүдэлмэри ба эрхэ, мүн зүблөөнэй хүдэлмэриин гурим тухай бүлэг дүрим соо оруулагданхай. Тусхайлбал, саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөн профсоюзай зохихо комитедэй хүтэлбэреэр ажаллаха, ниитын элдэб эмхинүүдтэй, ажалшадай зохёон байгуулхы нэгэдэлнүүдтэй нягта харилсаа холбоотойгоор ябуулга хэхэ ёһотой гэжэ дүрим соо заагдана.

Шэнэ дүримэй баталагдаһантай дашарамдуулан, ВЦСПС-эй Президиум тусхай тогтоол гаргажа, саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнэй хүдэлмэри саашадань һайжаруулгада туһалхаар хэмжээнүүдые хараалан зохёохыень профсоюзна болон ажахын органуудта һанамжалан дурадхаа. Эрхэ түлөөлэлгынь дүүрэһэн коллективүүдтэ саг үргэлжын үйлэдбэриин зүблөөнүүдэй тоосоо ба һунгалта энэ жэлэй намар үнгэргэхэ гэжэ һанамжалан дурадхагдаа. Үүсхэл ехэтэй кадрова ба залуу хүдэлмэришэдэй дундаһаа эрхимүүдыень тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадуулха шухала.

(ТАСС).

КАРДИОЛОГУУДАЙ БҮХЭСОЮЗНА СЪЕЗД

Кардиологуудай бүхэсоюзна хоёрдохи съезд Москвада болоод, июниин 30-да хүдэлмэреэ дүүргээ. Тэрээндэ хариин хэдэ хэдэн ороной элитэ мэргэжэлтэд хабаадалсаһан байна.

Хүн зондо кардиологическа туһаламжа үзүүлгын ямараар табигдаһан, саашадаа яажа хүгжэхэ тухай СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр академик Б. Б. Петровский элидхэл хэхэдээ мэдээсэһэн байна.

Советскэ Союзда энэ хэрэгые гуша гаран эрдэм-шэнжэлэлгын институт ба лаборатори, 85 медицинскэ ВУЗ, мэргэжэл дээшэлүүлгын институдууд эрхилдэг байна.

Кардиологическа таһагууд ба больницанууд мүнөө үеын медицинскэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Бүхэсоюзна коммунис субботнигуудай нэгэнэй үедэ олдоһон мүнгэ зөөреэр Москвада бүхэсоюзна кардиологическа центр баригдаха юм.

(ТАСС-ай корр.).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Республикын ажахын ба соёлой байгуулалтада эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, ажал хүдэлмэрндөө эрхим дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1973 оной июниин 20-ной Указаар 537 хүн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба. Тэдэнэй тоодо республикын арадай ажахын болон соёл культурын олон тоото һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд бии.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай Указ аймагай газетэнүүдтэ толилогдохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, ТРАНСПОРТ БА АЖАҺУУДАЛАЙ ТАЛААР ХАНГАЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА УРЛАН НАРИЖУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Урлан нарижуулгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй габьяата урлан нарижуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Брянский Фёдор Гавриловичта — Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой цехэй мастер.

Кравченко Аполлинарий Ивановичта— Прибайкалиин аймагай Байгалай леспромхозой токарь.

Кузьминов Николай Тимофеевичтэ — Буряадай мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай ахалагша инженер.

Лебедев Михаил Алексеевичтэ — Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикын ахалагша механик.

Мошкович Эдуард Соломоновичто—Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой шудхалгын участогай начальник.

Папулов Александр Васильевичта — Улаан-Үдэ хотын «Рембытприбор» комбинадай слесарь.

Посельский Михаил Петровичто — Улаан-Үдын Ленинэй комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой токарь.

Спиридонов Николай Кирилловичтэ — Улаан-Үдын Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ сэмбын фабрикын аппаратно-ээрэлгын үйлэдбэриин начальник.

Чашин Виктор Николаевичта—Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын локомотивна депогой токарь.

Шапхоев Фёдор Дмитриевичтэ — Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахалагша мастер.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан. 1973 оной июниин 20.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХЭЛХЕЭ ХОЛБООНОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хэлхеэ холбооной хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Бабина Евдокия Александровнада — Улаан-Үдын почтамтын ахалагша инструктор.

Булдаев Цырен Даниловичта — хэлхеэ холбооной Буряадай үйлэдбэриин-техническэ управлениин начальник.

Москвитин Борис Прокопьевичто — хэлхеэ холбооной Петропавловкын техническэ узелай Хяагтын цехэй 3-дахи участогай начальник.

Фалилеева Тамара Федоровнада—хэлхеэ холбооной Хяагтын аймагай узелай телефонистка.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан, 1973 оной июниин 20.

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

Манай Ториин совхоз энэ жэл 22.270 хони хайшалжа, 705 центнер нооһо гүрэндэ тушааха ёһотой юм. Наринай, Алцагай, Ториин отделенинүүдэй хайшалалгын пунктнуудта, холын бэлшээридэ байһан отарануудые нүүдэл нэгэ агрегат — хамта дээрээ 140 электро-хайшаар хонидойнгоо нооһо хиргажа эхилбэ. Түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, энэ харюусалгатай ажалаа 1-2-4-дэхи отделенинүүдтэ хоёр халаанда эмхидхээбди. Хоёрдохи халаанда 8—9-дэхи классуудай һурагшад хабаадалсана. Энэ хэрэгтэ Алцагай 8 жэлэй, Ториин дунда һургуулинуудай багшанар ехэ оролдосотойгоор хандана. Һурагшадые түлөөһэгүйгөөр эдеэлүүлхэ, үдэрэй туршада хонидой нооһо хайшалха нормые доогуур табижа, урмашуулха шиидхэбэри абанхайбди.

Совхозой үнинэй ажалшад, пенсионернүүд Агафья Новожилова, Анна Головкина, Евдокия Ломухина гэгшэд хонидые гараар хайшалха үүсхэл гаргаад, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдые энэ ажалда хабаадуулжа, ехэ туһа хүргэнэ. Мүн пенсионер, 70 наһатай Григорий Иванович Петров хэдэн жэлэй туршада энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Пенсионернүүд Назар Семенович Никонов шэгнүүршэнээр, Андрей Иннокентьевич Зайцев хайша хурсадхагшаар, Доржо Банзаракцаев һүниин харуулшанаар, Александр Парвененков эдеэ шанагшаар ажалланад. Наһатайшуул хүдэлмэриин шанарые шалгаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Соёлой, элүүрые хамгаалгын, һургуулиин хүдэлмэрилэгшэд хони хайшалалгада хабаадалсахынгаа хажуугаар ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, ханын һонин, мүрысөөнэй дүнгүүдые, дайшалхы хуудаһа гаргана.

Совхозой дирекци, партком, профсоюзай, комсомолой комитедүүд хони хайшалалгын үедэ энэ шухала кампаниие бургалтайнхидай уряагаар 10 хоногто дүүргэхээр шиидэнхэй. Парткомой гэшүүд агрегадуудай ажалые хинан шалгана. Түрүүшын мянга хахад хониной нооһоной хайшалагдаад байхада, бүхы түсэбнай урагшатайгаар дүүргэгдэхэ гэжэ элирээ. Ажалшадай болохоёо байһан һайндэрөө ажалай бэлэгүүдээр угтахын тула бүхы хүсэ шадалаа гарган ажаллажа байнхай.

Ю. ЛОМУХИН,
Зэдын аймагай Ториин совхозой экономист.

УЛААН ТУГАА АЛДАНАГҮЙ

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой коллектив Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэһэн мүрысөөндэ оролсоод, жэлэй эхинһээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа ороо бэлэй. Юрий Георгиевич Ильковой даадаг шэрэм шудхалгын цехэй коллектив энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэнэр ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Тиигэжэ үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Жэлэй эхинһээ тус цех дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа ябана.

Шудхалгын цехэй коллектив байгша оной түрүүшын хахад жэлэй даабари болзорһоонь табан хоногоор урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 30 тонно шудхалаа хэбэ. Эдэнэр Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтажа байһандаа урматайнууд.

К. МОСКОВЧЕНКО.

Партийна ажабайдал

ТЭЖЭЭЛ, ҮШӨӨ ДАХИН ТЭЖЭЭЛ

Нитын малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, мал ажалай продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ нэн түрүүндэ ажахы бүхэндэ хүсэд хүрэхэ тэжээлэй бааза байгуулһанһаа сэхэ дулдыдаха байнаниинь элитэ. Тиимэл хадань энэ асуудал һаяхан КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой пленум дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэһэн байна.

Үнгэрһэн үбэлжэлгын үрэ дүн энээниие элитээр гэршэлнэ. Жэшээлхэдэ, аймаг дотор нёдондонойхидо орходоо энэ жэлэй таба һарын туршада 5217 центнер һүн багаар һаагдаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө һү һаалга 102 килограммаар доошолоо. Тиигэжэ гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй. Жэлэй эхинһээ хойшо ажахынуудта эбэртэ бодо малай 4,9 процент, хонидой 6,8 процентнь гарзалаа. Мүнөө аймагай колхоз, совхозуудта үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо хонидой тоо 8000 толгойгоор үсөөрөө.

Тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха талаар аймаг дотор ямаршье ажал хэгдэдэггүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Колхоз, совхозуудай механизаторнууд, таряашад, луговодууд һүүлэй жэлнүүдтэ горитой юумэ хээ. Гурбан ехэ сөөрэм байгуулагдаа. Түгнын уһалууриин системэ ашаглалгада үгтөө. Мүнөө Хонхолын сөөрэм баригдажа байна. Уһалууриин хуушанай системэнүүд шэнэлэн һэльгэгдэнэ, заһабарилагдана. Минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэ поли, сабшалан дээрэ ехээр гаргагдана. Энэ жэлдэ олон жэлэй ногоон 1172 гектараар үргэдхэгдэжэ, 4000 гектарта хүргэгдөө. Үндэр баян ургаса үгэдэг энэ ургамалай талмай саашадаашье үргэдхэгдэжэ, табан жэлэй эсэстэ 8000 гектарта хүргэгдэхэ юм. Аймагай ажахынуудта үбһэнэй гурил бэлдэдэг «АВМ-04» түхэлэй долоон агрегат тодхогдонхой. Холимол тэжээл буйлуулха оньһожоруулагдаһан цех «Искра» колхоздо баригдажа байнхай. Ургаса багаар үгэдэг зеленкын талмай хороогдожо, орондонь обёос, олон жэлэй ногоон, горох-обёосой холимол улам ехээр таригдана. Тэжээл бэлдхэхэ, шанарыень һайжаруулха талаар тусхай хэмжээ ябуулганууд колхоз, совхоз бүхэндэ хараалагдаа.

Гэбэшье нитынгээ һүрэг малда бардам хүрэхэ һайн шанартай тэжээл бэлдхэхэ асуудал аймагай ажахынуудта мүнөө хүрэтэр хүсэд шиидхэгдээдүй байһаар. Энэ асуудал ямар аргаар, шэглэлтэйгээр бэелүүлхэб гэжэ пленум дээрэ үргэнөөр хэлсэгдэхэдээ, нэгэдэхеэр, ороо һото ургамалай эзэлдэг газар үргэдхэхэ, хоёрдохёор, тэжээлэй ургамалай талмай ургасыень дээшэлүүлхэ гэһэн шэглэлтэйгээр энэ асуудал бэелүүлхэ гэжэ һанамжалагдаба. Энээнэй тулада юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ аймаг дотор гектар бүриһөө 14,2 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 998.500 центнер ороо һото хуряажа, нитынгээ малда 450 мянган тонно, үнеэн бүхэндэ 10 тонно хүрэхөөр кукурузын силос дараха, 4800 тонно сенаж болон бусад тэжээл бэлдэхэ зэргэтэй бологдоно.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй, «Сельхозмонтажай» болон «Бурводстройн» оньһожоруулагдаһан нүүдэл колоннонуудай хэһэн хүдэлмэри шанар муутай байдаг, саг соогоо ашаглалгада тушаагдадаггүй гээд пленум дээрэ шүүмжэлэл хэгдээ. Жэшээнь, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй К-700 түхэлэй хоёр трактор «Авангард» совхоздо 150 га шэнэ газар хахалхаар эльгээгдэһэн аад, долоон хоногой туршада нэгэшье га газар хахалангүй миин байгаа. Энээниие мэдэжэ байбашье, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэд ямаршье хэмжээ абаагүй байха юм. Тиихэдэ М. Ф. Смолиной хүтэлбэрилдэг «Бурводстройн» оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын хүдэлмэрищэд ханааб хаалта, сөөрэм малтахадаа, уһалууриин хуушанай түхеэрэлгэнүүдые эбдэжэрхидэг, шэнэнүүдыень ашаглахын аргагүй байдаг.

Шэнэ газар ашаглаха, бэлдэгдэһэн тэжээлэй шанар дээшэлүүлхэ, пропашной ургамалнуудые тариха, харууһалха, хуряаха тушаа анхарал дээшэлүүлхэ тухай пленум дээрэ ехэ хөөрэлдөөн болоо. Март һарада үнгэргэгдэһэн механизаторнуудай суглаан дээрэ мүнөө жэлдэ 4000 гектар шэнэ газар ашаглаха гэжэ хэлсэгдэһэн юм. Теэд энэ хэрэг аймаг дотор тон удаанаар бэелүүлэгдэнэ. Һүүлэй байдалаар аймагай ажахынуудта миин 1500 га шэнэ газар хахалагдаа. «Искра», «Заганский» колхозууд нэгэшье гектар шэнэ газар ашаглалгада үгөөдүй байһаар. Харин тиихэдэ гансахан «Забайкалец» совхоз 500 гектар шэнэ газар хахалаад, тэрээн дээрээ шэниисэ, олон жэлэй ногоо, обёос таринхай.

Шэмэтэ тэжээл болохо кукурузада анхарал һүүлэй үедэ һуларшоо. Хэрбээ урдань аймаг дотор гектар бүриһөө 200—250 центнер кукурузын набша намаа хуряажа абадаг һаа, нёдондо миин 50 центнер абтаа. Энээнһээ уламжалан ажахынуудай үнеэд үбэлжэлгэдөө шэмэтэ тэжээлээр оройдоол 21 процент хангалтатай ороо. Ушарынь хадаа кукурузада эгээл муу газар үгтэдэг, ёһото эзэн байдаггүй, минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэ багаар гаргагдадаг, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэдэггүй, силос дараха нүхэн һайнаар бэлдэгдэдэггүй, мочевинэ һолоомонтой холижо дарадаггүй байна.

Аймагай ажахынуудта үбһэншье багаар абтана. «Знамя Ленина» колхоз, «Эрдэм», «Авангард», Суулгын, «Одон» совхозууд хүршэнэртэеэ адли эрхэ байдалтай байбашье, гектар бүриһөө 7—8 центнер гэхэ гү, али хүршэнэрһөө гектарай 2—3 центнер бага үбһэ абана.

Аймагай колхоз, совхозууд 18800 гектар сабшалантай. Тэрэнэй ехэнхинь уһалагдадаг. Гэбэшье бүхы сабшалан хуряагдадаггүй, харин хэдэн мянган гектар газарынь малда гэшхэгдэжэ һаладаг. Тиин үнгэрэгшэ жэлдэ аймаг дотор гектар бүриһөө 10 центнер үбһэн абтаа. Гэтэр ямаршье жэлдэ үбһэ ногооной үндэр баян ургасыень абтаха байһыень олохон луговодууд гэршэлнэ. Жэшээнь, луговодууд М. М. Максимов («Заганский» колхоз), А. М. Филатов («Забайкалец» совхоз). Ф. А. Серов, («Искра» колхоз) гэгшэд га бүриһөө 17,6—18,7 центнер хүрэтэр ургаса хуряагаа. Түрүү луговодуудай дүй дүршэл бусадта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэгүй.

«Колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые саг соонь үнгэргэхэ ба 1973—1974 онуудай малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ талаар хэмжээнүүд тухай» тогтоол һаяхан КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаа. Парти, правительствын абаһан тогтоол дотор заагдаһан баримтанууд аймагай ажахынуудта сэхэ хабаатай. Ушар иимэһээ КПСС-эй райкомой пленумэй хараалһан хэмжээ ябуулганууд ерэхэ үбэлжэлгэдэ хүсэд хүрэхэ тэжээлэй бааза байгуулгада горитой нүлөө үзүүлхэ байһаниинь элитэ.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ПАРТИИН РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ПАРТОРГЫН ТООСООН

Холтосоной руднигай партийна организаци Захааминай аймагай эгээл томо эмхинүүдэй нэгэн юм. Эндэ партийна 8 бүлэг эмхидхэгдэжэ, коммунистнууд үйлэдбэриин гол участогуудта ажаллана. Руднигай ажалшадай дунда социалис мүрысөө ударидаха, үйлэдбэриин һайн үрэ дүн туйлаха хэрэгтэ коммунистнууд нилээд юумэ хэжэ байдаг юм. Бүхы коммунистнуудай 43 процентнь коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэнхэй.

«Руднигай партбюро партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие яажа хүтэлбэрилнэб» гэһэн асуудал КПСС-эй райкомой бюрогой ээлжээтэ заседани дээрэ харагдаа. Тус асуудалаар партийна организациин секретарь М. Д. Дашинимаев тоосоһон байна.

Партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие руднигай партбюро, Зэдын комбинадай партком ёһотоор удариданагүй, партгруппоргнуудай һуралсал эмхидхэгдээгүй гэжэ бюрогой заседани дээрэ элирүүлэгдэбэ. Коммунистнууд болон бүхы хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри һулаар табигданхай. Зарим участогуудай партийна бүлэгүүд үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтэдэ биратай нүлөө үзүүлнэгүй. Руднигай хүдэлмэришэдэй дунда ажалай журам эдэхэ ябадал үшөө гүйсэд усадхагдаагүй. Тиимэһээ руднигай коллектив һүүлэй үедэ үйлэдбэриин түсэб дүүргэхэ талаар нилээд дутагдалтай ябана.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол партиин райкомой бюро баталан абаба. Тэдэниие дары түргэн усадхажа, партийна бүлэгүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар руднигай партбюрое, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай парткомые райкомой бюро тогтоол соогоо уялгалһан байна.

КОМСОМОЛШУУД — ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Надежда Цыренова нютагайнгаа һургуули дүүргээд, түрэл СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоздо һаалишанаар ажаллажа эхилээ һэн. Тэрэ гэһээр хэдэн жэл үнгэрбэ. ВЛКСМ-эй гэшүүн Надежда Цыренова ажалдаа дүршэлтэй болоожо, үйлэдбэриин һайн дүнгүүдые туйлана. Совхозой коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ тэрэнэй мэдүүлгэ харагдажа, комсомолка Надежда Цыренова КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаһан байна.

XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ комсомолой гэшүүн Мария Галданова һайн үрэ дүнгүүдтэй ябана. Байгша оной түрүүшын таба һара соо һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Нүхэр Галдановагай мэдүүлгэ колхозой партийна суглаан дээрэ харагдажа, тэрэниие партиин гэшүүндэ кандидадаар абаха гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абтаһан юм.

Партийна суглаануудай шиидхэбэри баталжа, ВЛКСМ-эй гэшүүд Надежда Цыренова, Мария Галданова гэгшэдые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абаха гэһэн тогтоол партиин райкомой бюро дээрэ абтаһан байна. Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай капитальна барилгын управлениин шулуушан, залуу хүдэлмэришэн Тимурхан Валеев, XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой механизатор Владимир Тудунов гэгшэд КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаба.

Ф. ДУДАРЕЕВ.
КПСС-эй Захааминай райкомой таһагые даагша.

Табан жэлэй түрүүшүүл

МАЛША БҮЛЭ

ҺАНДИ-ЖАЛГЫН наруули табсанай оршондо нэгэ һүрэг мал байрладаг. Эндэ Сонон-Жаб Хайдаковтанай бүлэ фермын үнеэдые адуулдаг юм. Хамтын ажалай эмхидхэгдэхэһээ эхилээд, энэ һууринда үнинэй коммунист Дулма Лопсоновна Мандагаева амаралтада гаратараа хайнаг үнеэдые харууһалдаг һэн. Тэрэнэй хайнаг үнеэн бүриһөө 700—800 килограмм һү жэл соо һаажа, колхоз, аймаг дотороо нэрэтэй солотой һаалишан болоһыень нютагай зон булта мэдэхэ.

«Та, пенсидэ гаранхайт, амарха сагтнай ерээ» гэжэ колхозой правлениин гэшүүд нэгэнтэ бэшэ дурадхаһан байгаа. Дулма Лопсоновна һаажа байһан үнеэдтэйгээ хахасаха дурагүйдэбэшье, тэдэнээ тушааха баатай болобо. Һүүлээрнь «бидэндэ ондоо мал даалгагты» гэжэ правленидэ хандахадань, зүбшөөгөө бэлэй.

Үнинэй һаалишан ажалдаа абьяастай, дүй дүршэлтэй болоожо, хамтын ажалай түлөө ехэхэн хубитаяа оруулаһан, олон тугал түлжүүлжэ, ехэ һү һаажа, бусадай дунда үльгэр жэшээ харуулжа ябаһаар.

Дулмын үхибүүд булта туһада орожо, мэргэжэлтэй болонхой. Евдокия, Роза басагадынь Орлигой дунда һургуулиин багшанар, Валя жолоошоноор ажаллана. Еши хүбүүниинь аймагай коммунальна ажахын таһагай жолоошон — булта ажалша бэрхэнүүд даа. Сонон-Жаб нүхэрынь мал ажалда дадаһан, хүндэ хүшэрые, халуун хүйтые нилээд үзэһэн, хараһан. Адуу малаа үдхэжэ, тала дайдаар яһала алхалһан хүн.

Мал адуулагша Сонон-Жаб Шултымович Хайдаков амаралтада үнинэй гаранхай. Тиигэбэшье малаа орхёогүй. Хэр үгһаа хойшо тэрэ мал ажалые һайшаадаг, бүхы наһаараа тэрэнэй түлөө арга шадалаараа оролдожо ябадаг. Тиимэһээ олон жэлдэ малшанаар ажаллажа, нитын адууһа мал харууһалха, бэлшээхэ талаар барагдашагүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэнээ залуу үетэндэ дамжуулан үгэдэг заншалтай.

Сонон-Жаб хүл хүнгэнтэй, солбон, шүрбэһэлиг бэетэй, ямаршье мориндо һуугаад гүйлгэхэ, залуушуулһаа нэгэшье гээгдэхэгүй. Хойто-Аха ошохо гээшэпэ хэсүүхэн хэрэг даа. Зундаа Бата хүбүүнтэйгээ 130 гаран һарлаг мал даажа абаад, хадын соорхойн бэлшээридэ гарадаг. Намартаа саһанай орохоһоо урид үрьдижэ һарьдагай саанаһаа малаа гаргажа асардаг юм. Тиигээгүй һаа, саһанда хаагдажа болохо ха юм. Тиимэ ушарнууд али олон дайралдаһаншье байха.

Нүхэр Хайдаков малаа адуулжа ябахадаа, али бүхы юумэ ажаглажа, шэнжэлжэ ябадаг. Тэрээн тухайгаа байгаалиин баялиг бэдэрдэг геологуудта хөөрэжэ үгэдэг. Малшан экспедициин хүдэлмэришэдтэй яһала хөөрэлдэһэн, танилсаһаншье гээшэ. Мүн зундаа малаа бэлшээжэ ябахадаа, ямар газарнуудта хэрмэн, булган байжа болохоб, тэдэниие ажагладаг. Агнууриин үеын ерэхэдэ, хэдэн үдэрэй амаралта абаад, тэрэл газартаа ошожо агнадаг. Урзанда жэл Сонон-Жаб 500 хэрмэ, 3 булга барижа, тушааһан юм.

— Энэ жэлдэ малшадай урда дайшалхы зорилгонууд табигданхай, — гээд Сонон-Жаб Шултымович алшуур сооһоонь гааһаяа гаргажа, удхалан һууба. — Зай, Бата, мүнөө зун Хойто-Ахын холын бэлшээридэ гаралсахаяа зэһэжэ байгаарай, — гэбэ.

Малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсохо зуураа С. Ш. Хайдаков хэлэһэн үгэдөө заатагүй эзэн байхаар найдуулаа. Зунай бэлшээриин үедэ сүүдхэдэ мал бүхэнэй шэгнүүрые дунда зэргээр 700—800 граммаар нэмэхэ уялга абанхай. Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн баярые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтаха, ажалайнгаа эршые эрид шангадхаха, амжалта туйлахал байха.

Д. ДУГАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

Ахын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз.

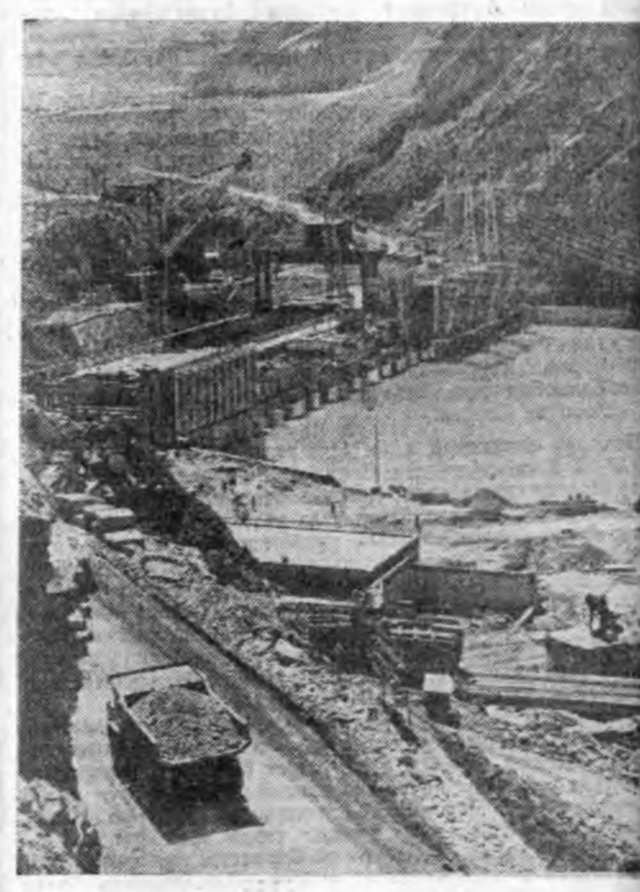

ТАДЖИГАЙ ССР. Нурекскэ ГЭС эршээ шангадхана. Май һарада, сагһаа һара урид, эндэ гурбадахи гидроагрегат ашаглалгада үгтэбэ.

Гидромонтажнигууд болон электромонтажнигуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Борис Костиной хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада түрүүлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ГЭС-эй байшан мүнөө иимэ түхэлтэй.

ТАСС-ай фотохронико.

Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив республикын 50 жэлэй алдарта ойе ажалай һайн бэлэгүүдтэйгээр угтажа байна. Заводой булад шудхалгын цехэй хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн ойн баярай хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ Радион Альбертович Келлер ябана. Энэ нүхэр заводой үнинэй хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Ажал хүдэлмэридөө эрхим һайн дүнгүүдые туйлажа, «Хүндэтэ түмэр замшан» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн байна.

Энэ нүхэр һараһаа һарада, жэлһээ жэлдэ үйлэдбэриин түсэб үлүүлэн дүүргэнэ. Тэрэнэй бүтээһэн продукци хододоо эрхим шанартай байдаг юм. Республикын ойн баярай хүндэлэлэй мүрысөөндэ оролсожо, нүхэр Келлер дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан байгаа. Тэрэнээ нэрэтэй гүрэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаа.

Эрхим һайнаар хүдэлхынгөө хажуугаар өөрынгөө дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан үгэдэг байха юм. Нүхэр Келлер Валерий хүбүүгээ булад шудхагшын мэргэжэлдэ һургажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. А. Келлер Валерий хүбүүтэйгээ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШИИДХЭХЭ ГОЛ АСУУДАЛ

Социалис мүрысөө улам саашадань хүгжөөхэ, тэрэниие бүри һайнаар эмхидхэхэ гээшэ шэнэ табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхэ шухалын шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн байһаниинь эли. Ушар иимэһээ тус асуудалда манай партиин саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдагынь бүгэдэндэ мэдээжэ.

КПСС-эй ЦК-гай һаяхан абаһан «Литвагай ССР-эй хэблэл социалис мүрысөөнэй асуудалнуудые ямараар харуулнаб» гэһэн тогтоол тэрэ анхаралыень үшөө дахин гэршэлжэ үгэнэ. Энэ тогтоол соо мүрысөөнэй удха шанар, тэрээниие үргэнөөр тунхаглаха тушаа үшөө дахин дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ гэжэ тобшолхо шухала. **«Гүнзэгы ехэ политическэ мэдэрэл, эдэбхи үүсхэл, ажалай шэн габьяа ба һайн һайхан зан ябадалые манай хэблэл үргэнөөр идхан харуулха ёһотой,** — гээд тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. — **Түсэбтэ табан жэлэй баатарнууд, эдэбхи үүсхэлшэд, урлан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшод, түрүү коллективүүд тухай уран хурсаар, удха түгэлдэрөөр, һонирхолтойгоор зураглан хөөрэхэ уялгатай»,** — гэжэ саашань заабарилагдана.

Һүүлэй үедэ манай республикын хэблэл эдэ бүхы асуудалнуудые харуулха, социалис мүрысөөн тухай бэшэхэ талаар нилээдгүй дүй дүршэлтэй боложо байна гэхэдэ алдуу болохогүй гээд һанагдана. Юуб гэхэдэ, мүнөө үргэн нитэ зоной ажалай болон политическэ дэбжэлтые, ажалшадай дунда үргэнөөр дэлгэржэ байһан мүрысөөе харуулдаггүй нэгэшье газетэ үгы бшуу. Республиканска, аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудта: «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө», «Табан жэлэй түсэбые — болзорһоонь урид», «Социалис мүрысөөнэй шэнэ шата», «Табан жэлэй түрүүшүүл», «Ажалай шэн габьяа харуулагшад», «Шэнэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэл», «Ажалай вахтада», «Социалис уялгануудай дүүргэлтые шалганабди» гэхэ мэтэ гаршагууд номерһоо номерто хэрэглэгдэнэ. Эндэ толилогдодог материалнуудые уншахада, олонхи ушарта һонирхолтой, удха түгэлдэр, тобшо мэдээсэлнүүдээр элбэг байдаг юм. Тиихэдэ мүрысөөндэ шалгаржа ябаһан түрүү хүнүүд тухай уран гоёор, тодо хурсаар бэшэгдэдэг байна.

Нэгэ жэшээ харая. Улаан-Үдын аймагай «Коммунизмын туяа» газетэ социалис мүрысөөн тухай бэшэхэдээ, элдэб жанр хэрэглэдэг байна. Тиихэдээ материалнуудайнгаа гол удхыень гаргажа, эли тодоор, этигэмээр харуулжа, уншагшадаа һонирхуулдаг. Редакциин коллектив хоёр-гурбан жэлэй туршада «Хүдөөдэ ажаһуудаг коммунист» гэһэн гаршаг эрхилнэ. Тэрээн доро коммунистнуудай ажал хэрэг тухай тайлбарилхатаяа хамта тэрэнэй түрүү үүргыень харуулдаг, нитын ажалда ямараар хандадаг тухайнь мүн лэ үргэнөөр бэшэдэг байха юм. Зүгөөр эдэ асуудалнуудаар ганса газетын хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө бэшэгшэд зураглаадаг бэшэ. Харин партиин гэшүүд өөһэдөө, партийна, советскэ тушаалтад дүй дүршэл тухайгаа бэшэдэг юм. Иимэ бэшэгүүд илангаяа үнгэрһэн жэлэй һүүлшын, шэ... —1973 оной эхеэр олоор толилогдоо һэн. Эгээл энэ үеэр партийна организацинуудай тоосоото һунгалтын суглаанууд боложо байһан.

Шэнэ жэлһээ эхилжэ тус газетэдэ «Фермые даагшын ендэр» гэһэн шэнэ гаршаг бии болгоо. Энээнэй бии болоһоп шалтагааниинь юуб гэбэл, аймаг дотор һү һаалгын ехэ гээгдэлгэдэ ороһон ушар болоно. Өөһэдынгөө ажалай эмхидхэл, мүн ажал хүдэлмэридэ үзэгдэдэг дутуу дунданууд болон шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухайгаа «Маяк» колхозой № 1 МТФ-е даагша П. Родионова, «Коммунизм» колхозой һаалишан С. Шамороева болон бусад тон һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Һүүлэй үедэ тус газетэдэ «Табан жэл. Шиидхэхы, гурбадахи жэл» гэһэн гаршаг байгуулагдаба. Энээн доро аймагай ажахынуудта социалис мүрысөөнэй ямараар ябуулагдажа байһан тухай хэлэгдэхэһээ гадна, холын хараата, ехэ асуудалнууд табигдана.

Иигэжэ социалис мүрысөөн тухай яһала һайнаар бэшэжэ байһан газетэнүүд олон. «Зэдын үнэн», «Улаан Сэлэнгэ» газетэнүүдэй редакцинууд малшадай дунда дэлгэржэ байһан мүрысөөн тухай бэшэхэдээ, ажалай түрүү дүй дүршэлдэ гол анхаралаа табина. Тиихэдэ мүрысөөнэй ябасые, коллективүүдэй абаһан уялгын хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые харуулхадаа, уран шадамараар, олониитын анхарал татамаар, зохид хэлбэритэйгээр бэшэдэг байна.

Энэньшье ойлгосотой aаб даа. Яахадааб гэхэдэ, үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл шэнжэлхэ ба нэбтэрүүлхэ талаар мүрысөөн хадаа ехэ хүсэн урданшье байгаа, мүнөөшье байһаар.

«Социалис мүрысөөн олониитын дунда ажалай эдэбхи үүсхэл, зохёохы хэшээл бадаруулдаг, хэдэн миллион түрүүшүүлые, шэнэ юумые үүсхэгшэдые, урлан нарижуулагшад ба ухаалан зохёогшодые хүмүүжүүлдэг юм», — гэжэ «Социалис мүрысөө саашадаа улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо хэлэгдэнхэй.

Үнэхөөрөө, социалис мүрысөөнэй хүсэн тон ехэ. Тиимэ тула энэ асуудалаар Литвагай ССР-эй хэблэл тухай КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоол гүнзэгы удха шанартай. Мүнөө манай бүхы хэблэлэй, бүхы журналистнарай урда дайшалхы шэнэ зорилго табигдаба гээшэ. Энээнһээ уламжалан бидэ өөһэдынгөө ажалые дахинаа хаража үзөөд, шэнэ эрилтын ёһоор эмхидхэхэ зэргэтэйбди.

Тус тогтоол соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, республикын зарим газетэнүүд үйлэдбэриин ба экономикын асуудалнуудай удха шанарыень гүнзэгыгөөр харуулжа шададаггүйл байна. Жэшээнь, тодорхойлбол, «Бэшүүрэй таряашан», «Хэжэнгын гол», «Саян» газетэнүүд мүрысөөнэй ябаса тухай материалнуудые толилходоо, гол түлэб юрэнхы уряануудаар, тоо баримтануудые, процентнүүдые харуулаад лэ, дэлгэрэнгы шэнжэлэл хэнгүй орхижорхидог байна. Мүн «Ажалай туг», «Хурамхаанай галнууд» гэжэ газетэнүүд энэ тэрэ эдэбхи үүсхэл тухай хөөрэхэдөө, эдэнэй удха шанарые, нютагай эрхэ байдалда тэдэниие нэбтэрүүлхэ аргатай байһан ушарые мартажархидаг. Тэрээнһээ гадна, жэлэй эхеэр коллективүүдэй социалис уялгануудые тунхаглаха үедөө ехэ эдэбхи гаргаад, тэрэнэй дүүргэлтые хинан шалгажа, дүнгүүдыень саг соонь согсолхо хэрэгые огто харуулнагүй гэхэдэ алдуу болохогүй.

Социалис мүрысөөн ажалшадай эдэбхи үүсхэл, оюун бодол дэлгэрүүлдэг хүсэтэ зэбсэг мүн. Коммунис байгуулалтын шухала онол арга болохо социалис мүрысөөнэй үүргэ, удха шанар, тэрэнэй үг зорилгые В. И. Ленин тодорхойлон харууһан юм. Тиихэдэ мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээсэхэ, тэдэниие саеуулха, түрүү дүй дүршэлые дабтаха шухала гэжэ зааһан байгаа. Эдэ эрилтэнүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хэблэлэй үүргэ тон ехэ, угаа харюусалгатай гэжэ сэхэ хэлэлтэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүгэдэ арадай мүрысөөн улам шангадажа байнхай. Эгээл энэ үедэ манай хэблэл хамтын пропагандист, агитатор, эмхидхэлшэ байһан үүргэеэ дүүргэжэ, өөрынгөө хубитые оруулха байһаниинь дабтай.

Ив. ОЧИРОВ,
КПСС-эй обкомой хэблэлэй секторые даагша.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

МЯНГАН АВТОМАТ СТАНОК

ЧЕБОКСАРА. Бүд нэхэдэг «СТБ» түхэлэй онгосогүй түрүүшын мянган станок эндэхи «Химтекстильмаш» заводто бүтээгдэбэ. Бүд нэхэдэг юрын станогуудта орходоо, шэнэ станок хоёр хахад-гурба дахин ехэ бүтээсэтэй. Шэнэ станогой түхеэрэлгэнүүдыень һэлгэжэ байгаад, олон ондоо янзын бүд нэхэжэ болохо.

Жэлэй урда тээ эндэ иимэ станогуудые олоорнь бүтээн гаргажа эхилээ һэн. Мүнөө заводой конвейерһээ нёдондонойхидо орходоо хоёр дахин олон агрегат гаргагдадаг болоо. Чебоксарын заводто бүтээгдэһэн «СТБ» гэһэн тэмдэгтэй станогууд Украина, Белорусси болон Узбекистан эльгээгдэнэ. Энэ жэлдэ предприятида — 1400, түсэбтэ табан жэлэй дүүрэтэр зургаа мянган иимэ агрегат бүтээгдэхээр хараалагданхай.

АРМЕНИ:

ГУРБА МЯНГАН АДРЕСААР

КАМО. «Камокабель» — ороной кабель бүтээдэг түрүү предприяти мүн. Шэнээр мэргэжэһэн бүлэг барилгада хэрэглэгдэхэ технологическа шэнэ түхеэрэлгэ эндэ хабсаргагдажа эхилбэ. Радио-техникэ болон электромашина бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ кабель бүтээхэ станогууд 60 мянган дүрбэлжэн метр талмай дээрэ мүнөө тодхогдон табигдажа байнхай. Барилгын ашаглалгада ороходо, жэлдээ предприятиин үйлэдбэриин хэмжээн хоёр шахуу дахин үргэдхэ юм.

Армениин индустриальна талааран түргэн хүгжэжэ байһан Камо хотын завод элдэб провода, кабель, элшэ хүсэнэй элдэб түхеэрэлгэнүүдые гурба мянган адресаар эльгээдэг.

ЛАТВИ:

МАЛШАДТАЙ ХАРИЛСАА ХОЛБООТОЙГООР

РИГЭ. Латвиин мяханай промышленностиин предприятинууд энэ жэлдэ үйлэд... риин үлэгдэлнүүдһээ холим... тэжээлдэ нэмэлтэ болохо мя... лһанай зургаа мянган то... гурил бэлдэхэ түсэбтэй ю... Республикын мяханай 11 ко... бинадта үнэ сэнтэй бело... нэмэлтэ үйлэдбэрилэгдэнэ. Н... мартаа хуурай тэжээл гарга... эхилхэ цехүүд бусад гур... комбинадта баригдажа байна...

КПСС-эй ЦК-гай, СССР... Министрнүүдэй Соведэй «Ко... хоз. совхозуудта үбһэ тэж... бэлэдхэлгые саг соонь үнг... гэхэ ба 1973—1974 ону... малай үбэлжэлгэдэ бэлэ... талаар хэмжээнүүд тухай»... тоолдо харюу болгон, мях... комбинадуудай коллекти... түсэбһөө гадуур 500 то... хуурай тэжээл бэлдхэхэ уя... га абанхай.

ТАДЖИКИСТАН:

ШЭНЭ УРГАСАҺАА

ДУШАНБЕ. Таджикиста... эдеэ хоолой промышленности... предприятинууд шэнэ ургас... алим жэмэс болон овощ... хэгдэһэн консервэнүүдые ... ной худалдаа наймаанай ... зургаануудта ехээр эльг... байна. Мүнөө 1,5 милл... иимэ баанханууд үдэр ... бэлдхэгдэнэ.

Республикын эдеэ хо... промышленностиин энэ ... һалбариин предприяти... алим жэмэс, овощ буйлу... халуун хаһадаа һайнаар бэ... хэл хэһэн байна. Жэшэ... Канибадамай консервын ком... надта томадай паста, том... пюре хэхэ автомат лини ... хогдонхой. Сүүдхын т... соо энэ лини 160 тонно ... мидор буйлуулха аргатай. ... линиин түхеэрэлгэ Венгри... асарагдаһан. Мүн энэ пр... приятида һаяхан түмэр б... хануудые хэдэг автомат л... ашаглалгада ороо. Бай... ондо тус һалбариин пре... приятинууд нёдондонойхи... нилээд ехэ алим жэмэс б... овощой консервэ гаргаха ... на.

(ТАСС-ай корр.).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ габьяатай байһанайнь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АГРОНОМ

Бардунаев Черкал Иринчеевичтэ — Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозой директор.

Батуева Зинаида Павловнада — Улаан-Үдын аймагай «Улаан-Оронго» колхозой агроном-овощевод.

Гунсурунов Георгий Гомбожаповичта — Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша агроном.

Дубровская Анна Геннадьевнада — Буряадай гүрэнэй хүдөө ажахын туршалгын станциин селекциин таһагые даагша.

Константинова Татьяна Филипповнада — Буряадай үрэ-жэмэсэй станциин туршалга-үйлэдбэриин ажахын агроном.

Нечкина Цыцык Александровнада — Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай совхозой ахалагша агроном.

Никитин Ананий Александровичта — Хяагтын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо, хүдөө ажахын управлениин начальник.

Николаев Борис Николаевичта — КПСС-эй обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо.

Фомина Зинаида Васильевнада — Буряадай хүдөө ажахын институдай ботаникын ба нуга сабшалангай кафедрые даагша.

Хамниганов Санга Бубеевичтэ — Мухар-Шэбэрэй аймагай Заганай колхозой ахалагша агроном.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ЗООТЕХНИК

Баинов Прокопий Ильичтэ — Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой ахалагша зоотехник.

Виноградов Михаил Георгиевичто — Яруунын аймагай «Комсомольский» совхозой ахалагша зоотехник.

Матвеев Илья Кирилловичтэ — Хориин аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахалагша зоотехник.

Павлова Ольга Нестеровнада — Улаан-Үдын шубуунай фабрикын зоотехник.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ВЕТЕРИНАРНА ВРАЧ

Хартаев Владимир Лыкцыреновичтэ — Захааминай аймагай Далахайн совхозой директор.

Цыбикжапов Дондок Юможаповичта — Зэдын аймагай «Мир» колхозой түрүүлэгшэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР

Банзаров Пурбо Будожаповичта — Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозой ахалагша инженер.

Макаров Климентий Ильичтэ — «Сельхозтехникын» Бэшүүрэй аймагай нэгэдэлэй ахалагша инженер.

Чимитцыренов Виктор Дабаевичта — Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша инженер.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА МЕЛИОРАТОР

Казьмин Григорий Ивановичта — Сэлэнгын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахалагша мелиоратор.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫН ГАБЬЯАТА МЕХАНИЗАТОР

Ахедаев Дугар Батхаевичта — Баргажанай аймагай Уланай колхозой механизатор.

Аюев Бальжан-Нима Бадмаевичта — Захааминай аймагай «Победа» колхозой механизатор.

Бадмаев Гомбожап Очировичта — Хурамхаанай аймагай Аргатын совхозой механизатор.

Бадмаев Доржо Тугминовичта — Зэдын аймагай Оёорой совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

Балаганский Роман Кирилловичтэ — Яруунын аймагай Яруунын совхозой механизатор.

Вильдавский Семён Осиповичто — Хориин аймагай Анаагай совхозой механизатор.

Воронцов Сергей Владимировичта — Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой механизатор.

Кириллов Владимир Трифоновичтэ — Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой механизатор.

Портнягин Иван Даниловичта — Кабанскын аймагай Байгалай совхозой механизатор.

Соковиков Афанасий Ивановичта — Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой механизатор.

Сороковиков Ринат Васильевичта — Улаан-Үдын аймагай Ивалгын уһалууриин системын управлениин тракторист.

Цыремпилов Балдан Мункуевичта — «Бурводстрой» трестын Хэжэнгын оньһожоруулагдамал нүүдэл колоннын механизатор.

Шапов Василий Ионовичто — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын уһалууриин системын управлениин тракторист-скреперист.

Янданов Содном Сундуевичта — Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын бригадир.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА МАЛШАН

Аюшеев Цыренжап Базаровичта — Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон.

Балданов Михаил Бумбадеевичтэ — Баунтын аймагай «Рассвет» колхозой мал адуулагша.

Бондарев Алексей Иннокентьевичтэ — Хяагтын аймагай «Родина» колхозой хонишон.

Бородина Федосья Тарховнада — Загарайн аймагай «Гигант» колхозой һаалишан.

Бутакова Людмила Павловнада — Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозой һаалишан.

Галсанова Дулма Максаровнада — Ахын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Доржиева Галина Дубшановнада — Хориин аймагай Анаагай совхозой хонишон.

Карпова Анна Павловнада — Кабанскын аймагай Байгалай совхозой һаалишан.

Мясникова Мария Моисеевнада — Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ совхозой һаалишан.

Очиртаров Ширнин Будаевичта — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой хонишон.

Патрушева Татьяна Дмитриевнада — Прибайкалиин аймагай «Прибайклец» колхозой гахайшан.

Ринчинова Дулмажап Базаровнада — Яруунын аймагай «Юбилейный» совхозой хонишон.

Самбаев Александр Санжиевичта — Баргажанай аймагай Уланай колхозой хонишон.

Смолин Михаил Георгиевичто — Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхозой хонишон.

Тыхеева Согто Энкеевнада — Хурамхаанай аймагай Гааргын совхозой хонишон.

Усольцева Александра Лукиничнада — Түнхэнэй аймагай «Маяк» колхозой һаалишан.

Цыбикова Ринчин Дамбаевнада — Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Ямпилов Намсарай Ниндаковичто — Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын совхозой хонишон.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной июниин 20.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

РЕСПУБЛИКЫН БАРИЛГЫН БОЛОН ПРОЕКТНЭ ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Барилгын талаар габьяатай байһанайнь түлөө хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгохо:

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА БАРИЛГАШАН

Важенин Федор Васильевичта — барилга-хабсаралтын 834-дэхи поездын экскаваторай машинист.

Изоксон Борис Файбушевичтэ — «Востоксантехмонтаж» трестын Буряадай хабсаралгын управлениин слесарьнүүдэй бригадын бригадир.

Ложкин Юрий Ивановичта — Улаан-Үдын оньһожоруулагдамал нүүдэл 56-дахи колоннын электро-хабсаргагшадай бригадын бригадир.

Раднаев Намсарай Данзановичта — «Бурятцелинстрой» трестын Галуута-Нуурай оньһожоруулагдамал нүүдэл 697-дохи колоннын модошо дархан.

Решетников Сарапион Прокопьевичто — Буряадай барилгын управлениин оньһоруулагдамал нүүдэл 136-дахи колоннын модошо дархан.

Ткачева Галина Демьяновнада — «Бурятцелинстрой» трестын Хяагтын оньһожоруулагдамал нүүдэл 466-дахи колоннын штукатур-малярнуудай бригадын бригадир.

Трубников Анатолий Матвеевичтэ — «Востоксибэлектромонтаж» трестын Улаан-Үдын хабсаралгын управлениин ахалагша инженер.

Федоров Василий Александровичта — «Воссибтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 397-дохи поездын мастер.

Шахов Яков Павловичта — Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой капитальна барилгын таһагай шулуушан.

Шомоев Константин Хадахановичта — Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой барилга-хабсаралгын управлениин шулуушадай бригадын бригадир.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР

Шодонов Эдуард Алексеевичтэ — «Бурятгражданпроект» инситудай ахалагша инженер.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной июниин 20.

ТҮРҮҮШЫНХИДЭЙ НЭГЭН

Табин жэлэй саада тээ байгуулалсаһан һургуулиингаа ойн баяр тэмдэглэлсээб. Баярай суглаан. Һургуулида ерэһэн олон амаршалгануудые уншахадань, эндэ һуража гараһан хүнүүд — мүнөө элдэб һалбариин мэргэжэлтэдэй үгэ хэлэхыень шагнажа һууходаа, хахад зуун жэлэй саада тээхи хэрэг үйлэнүүдые ойндоо оруулнам. Нэгэ талаһаа баясамаар, зондо туһатай юумэ хэһэн байнаб гэжэ бодоходо, сэдьхэлдэ һайн болоно. Нүгөө талаһаа, энээхэн үе саг хадаа үнгэрэн ошоһон манай залуу наһан ха юм даа.

Долоо-наймаатайшье арбан долоо-зургаатайшье үхибүүд олон сонхотой яла сала һургуулиингаа байшангай богоһоо үглөө бүри алхахадаа, анханда һургуулимнай буряад айлай багахан борохон модон гэрһээ эхитэй юм гэжэ мэдэнэшьегүй ёһотой даа. Загастай нютагай Радна Базаров гэжэ айлай 5—6 метрээр баригдаһан модон гэр соо 1918 оной сентябриин 15-да эхин һургуули нээгдэһэн юм.

Жараад жэлэй саада тээ Загастай нютагай буряад зоной байдал мунхаг харанхы. барга үеын гурим ёһоор 600-аад үрхэтэ айл Галуута-Нуурай бэлшээрээр — Загастай, Тохой, Тамча гэхэ мэтын нютагаар таража һуудаг байһан юм. Энэ олон зоноһоо миин 2—3-иинь үзэг бэшэг мэдэхэтэй байдаг бэлэй. Һургуули нээхэ, үхибүүдэе номдо һургаха ямаршье арга найдабари эндэхи буряадуудта юун байха бэлэй даа. Октябриин революциин болоогүй һаань, буряадууд харанхы мунхаг шэгээрээ хэды шэнээн саг соо нойрсохо һааб. Бү мэдэе.

Бүхы Буряад орон нютагуудтал адли Загастайдашье наран мандажа, ажалшан арад түмэниие нойрһооһь һэрюулжэ эхилээ бэлэй. Түрэһэн нютагтаа түрүүшын һургуули нээлсэхэ зол намда тудалай.

Нютаг зоной туһаламжаар юрын айлай гэртэ һургуули нээхэдэмнай, бүхы хэрэгсэлнүүдые: партанууд, самбар, столнууд болон һандалинуудые нютагай дархашуул үхибүүдэй гэртэхид дархалһан байна. Ном һудар, бэшэхэ дэбтэр, харандааш, бэхэ болоод бусад хэрэгсэлнүүдые тэрэ үедэ олохо гээшэмнай айхабтар бэрхэтэй бэлэй. Архивай саарһа онгилжо, ара таладань үхибүүд бэшэдэг байба. Галуута-Нуурай зүүн эрьедэ шабар шэрэ олдожо, тэрэниие эдьхээд, бэхэ болгодог бэлэйбди. Тэрэ үедэ суута Тоёоной хара шулуун дараатай зандаа байгаа даа. Һуралсалай түрүүшын жэлдэ 60 үхибүүн һуралсаа. Буряад (хуушан монголоор), ород хэлэн дээрэ заагдадаг бэлэй. Монгол хэлэндэ бэрхэ Радна Очиров буряад хэлэ зааха, би ород хэлэ заахаб.

Түрүүшын жэлдэ 60 үхибүүд һураа гэнэбди. Тэрэ үедэ һургуулида үхибүү оруулха гээшэмнай тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ байһан юм.

— Малаа хараад лэ, наһаараа ямаршьегүй ябаа зомди, — гэжэ һургуулитай, һургуулишьегүй һаа гэһэншүү урдаһаашни дуугаржа байха. Иимэ айлнуудтай хөөрэлдэжэ, үхибүүдэе һургуулида оруулагты гэхэдэ бэлээр үгэдэ ородог бэлэй. Ондоо бодолтой эхэ, эсэгэнэр — үхибүүдэе дасанда хубараг болгодогуудые үгэдөө оруулха гээшэмнай бэрхэтэйшэг һэн. Буряадын мүргэлтэй айлайхи хоёр гү, али гурбан хүбүүдэйнгээ нэгые заатагүй дасан үгэхэ уялгатай байһан шуу. Гансашье хүбүүгээ лама болгодог айлнууд олон һааб даа. Һүзэгшэ буряадуудые ламанар үгэдөө оруулхадаа бэрхэнүүд гээшэнь аргагүй бэлэй. Хүбүүгээ хубараг болгоһон айлда ошожо, хөөрэлдэхэш, тэдэшни дасанһаа хүбүүгээ абахагүй. Хэды тиигээшье һаа, ганса нэгээрээ үхибүүд дасанһаа мултардаг бололой. Жэл бүри һурагшаднай олошордог байба. Хоёрдохи, гурбадахи жэлдээ 80 үхибүүн болоо һэн. Ябан ошонгоо һургуулимнай ехэ болоо. Ород хэлэнэй багшые нэмэжэ үгэбэ. А. А. Федотова ород хэлэ заадаг болобо. Хэшээлнай хоёр халаанда болохо.

Он жэлэй ошохо бүри үхибүүд олошоржо, гэрнай бага болоо юм ааб даа. Һүүлдэнь 1922 — 1923 оной һуралсалай жэлдэ һургуулиие даагша байһан тулада би Ново-Селенгинск ошожо, ород наймаашанай магазин байһан байшан худалдажа абаа бэлэйб. Түлбэриинь мүн лэ һурагшадай гэртэхид хамтаржа түлэһэн, асаржа табиһан юм.

Тэрэ үедэ иимэ ехэ газарта наймаанай зургаан гэжэ огтолон байгаагүй. Гар үзүүрэй хэрэгсэлэй зүйлнүүдые абахын тулада эндэхи зон 30 модоной газарта байһан Ново-Селенгинск гү, али зуугаад модо болохо Дээдэ-Үдэ ошодог байһан юм. Һургуулиин байражаһан газарта нютагай элдэбхинэлтэй суг эд хэрэглэлэй кооперации 1923 ондо нээгээ бэлэйбди. Хожомынь наймаанай энэ зургаан Тохой нүүлгэжэ асарагдаа һэн. Мүнөө Загастайн сельпо болонхой агша.

Хожомынь манай һургуулиһаа холо бэшэ, Галуута Нуурай эрье шадар шулуу нүүрһэнэй уурхай олдоо һааб даа. Энэ бэдэрэлгэдэнь манай һургуулиин багша Радна Очиров хабаадалсаа һэн. Мүнөө Гусиноозерск ямар город болооб гэжэ хүн мэдэнэ ха юм даа.

Совет засагай тогтоод бэхижэжэ байһан түрүүшын жэлнүүдтэ хүдөөгэй багша айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байһаниинь эли бэзэ. Багшын үүргэ һургуулидаа гансахан ном заалгаар хизаарладаггүй байгаа. Агитаторай, элидхэлшэ ба лекторай үүргэ дүүргэдэг, бүхы суглаануудта хабаадалсадаг, нютагтаа болоһон бүхы хэмжээ ябуулгануудта хабаадалсадаг зон байгаа ха юмбибди.

Энээнһээ хойшо олон жэл үнгэрөө. Тохой һууринай ямар болоһые тоолоодшье яалайб. Эндэхи Загастайн дунда һургуули таби гаран жэл соо томошье, олон һурагшанартай һургуули болонхой. Эндэ нилээд олон үеын зон һуража гараһан байна. Эдэнэр элдэб янзын мэргэжэлтэд, эрдэмтэд болонхой, арадай ажахын элдэбын һалбаринуудта хүдэлжэ ябана. Түрүүн бидэнэрэй, ахамад үетэнэй тариһан үрэһэнэй мүнөө иимэр хүрьһэжэһэндэ сэдьхэлээ баясажа һуунхаилди.

А. ЦЫБИКДОРЖИЕВ,
үнинэй багша, Загастайн һургуули байгуулалсагша, мүнөө пенсионер.

ОМОГОРХОНОБ, БАЯРЛАНАБ

Түрэл Буряадаймнай Автономито Совет Социалис Республикын байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн баярай һайндэр үдэр ерэхэ оүри ойртожо байна.

Үнгэрһэн табин жэлэй хугасаада манай республика совет арадуудай хани барисаата бүлэдэ, бүхы арадуудай, нэн түрүүндэ агууехэ ород арадай аха дүүгэй туһаламжаар, Коммунис партиин ба Совет правительствын саг үргэлжын анхаралаар хүгжэнги Совет Социалис Республика болонхой. Республикынгаа гаталжа, дабажа гараһан замаар омогорхоноб, баярланаб.

Буряад-Монголой автономито хоёр областьнуудые нэгэдхэжэ, Буряад-Монголой Автономито Совет Социалис Республика байгуулха тухай В. И. Ленинэй үүсхэлээр ВЦИК-эй тогтоол гараба гэжэ дуулахадаа, Буряад ороной арадай ямар ехээр баярлаһан, хүхиһэниинь мүнөөшье элитээр һанагдадаг, хэзээдэшье мартагдахагүй.

1923 ондо республика доторнай болоһон Соведүүдэй түрүүшын һунгалта бүришье элитээр һанагдана. Буряадай ревкомой түлөөлэгшөөр Хориин аймагта һунгалта үнгэргэлсэхөөр эльгээгдэһэн байгааб. Ород, буряад һууриин тосхонуудта болоһон суглаанууд дээрэ, Яруунын хушуунай, Погромнын волостной съезднүүд дээрэ үгэ хэлэгшэд автономито республика байгуулһандань парти, правительствада, агууехэ багша В. И. Ленидэ үнэн зүрхэнэй халуун баяр баясхалан хүргэжэ, залуу республикаяа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэбди гэжэ мэдүүлдэг һэн. Автономито республикада аха дүү хани барисаамнай бүри бэхижэхэ гэжэородуудшье, буряадуудшье найдуулдаг байгаа.

Мүнөө энэ найдуулгань бодото дээрээ бэелжэ, Коммунис партиин сэсэ мэргэн национальна политикын илан мандаһанай элитэ ехэ гэршэ боложо үгэнэ бшуу.

БурАССР-эй Соведүүдэй нэгэдэхи съездэ хабаадалсаха зол жаргалтай байһандаа баяртайб. Тус съезд 1923 оной декабрь һарада Ажалай ордондо (мүнөө драмтеатрын байшан) зарлагдаа һэн. Республикын заха хизаар бүхэнһөө ерэһэн делегадууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадалсажа, съезд политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрһэн байна. Съезд дээрэ хэгдэһэн элидхэлнүүдые, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүдые хүн бүхэн анхаралтайгаар шагнаһан, альга ташалгаар угтаһан байгаа. Съездын бүхы шиидхэбэринүүд нэгэн дуугаар баталагдажа, БурЦИК һунгагдаһан, республикын правительство М. Н. Ербанов түрүүтэй байгуулагдаа бэлэй. БурЦИК-эй түрүүлэгшээр М. И. Амагаев һунгагдаа һэн.

Республикын Соведүүдэй нэгэдэхи съездын Буряад ороной ажалшадай ажабайдалда түүхэтэ удха шанартай байһаниинь элитэ, манай эндэ совет засаг бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байха юм.

Залуу автономито республикын хүгжэн бэхижэлгэдэ 1924 оной март, 1925 оной март һарануудта болоһон областной нэгэдэхи, хоёрдохи партийна конференцинүүд тон ехэ удхатай байһан. Конференцинүүдэй бүхы заседанинуудта хабаадалсаһан бидэнэр, залуу коммунистнуудта, эдэ конференцинүүд ёһотой партийна һургуули боложо үгэһэн байна.

Тэрэ үедэ областной партийна организацида коммунистнууд, илангаяа буряад коммунистнууд үсөөн байгаашье, зүгөөр партийна организаци ажалшадай дайшалхы манлай, хүтэлбэрилхы хүсэниинь, тэдэнэй дунда нэрэ хүндэтэй байһан юм. Партиин генеральна хараа шугам баримталжа, партиин ленинскэ национальна политика бодото дээрэнь бэелүүлжэ, областной партийна организаци республика дотороо социалис байгуулалтын бүхы асуудалнуудые шиидхэжэ, ажахын болон культурна байгуулалтада ажалшадые элсүүлжэ ябаа юм.

Би тэрэ үедэ ВЛКСМ-эй Буряадай обкомдо хүдэлжэ байгааб. нэгэдэхи зарлалай БурЦИК-эй гэшүүнээр, партиин обкомой пленумэй гэшүүндэ кандидадаар һунгагдаа һэм. Албанай хэрэгээр хүдөө нютагуудаар ябахадаа, ажалшадай политическэ ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байһаниинь хаража, омогорхон баярлажа ябадаг бэлэйб.

Түүхэдэ 50 жэл ехэ болзор бэшэ гээшэ. Теэд энэ үнгэрһэн жэлнүүдтэ Буряад оромнай танигдашагүй хубилаа, алишье талаараа һалбаран хүгжөө. Харанхы мунхаг байһан арад эрдэм номтой, удхаараа социалис, түхэл маягаараа национальна культуратай болонхой. Арадай ажахы хурдан түргэнөөр хүгжэжэ, республикамнай индустриальна республика болоод байна.

Республикадамнай омогорхохо, баярлаха юумэн олон. Индустриин гигант Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын завод, Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай, авиационно ба «Электромашина», «Теплоприбор» заводууд — томо томо промышленна предприятинуудые бултыень эндэ тоолоһоной хэрэггүй хаш. Бултанда мэдээжэ ха юм.

Соёл гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаанууд, һургуули, техникум, институдууд... Томо колхоз, совхозууд — эдэ бүгэдэ бултадаа манай омогорхол.

Республикынгаа алтан ойе тэмдэглэжэ байхадаа, буряад арадаймнай ерээдүй бүри һайн һайхан, зол жаргалтай гэжэ мэдэжэ байхада гоё байна даа.

Н. МУНКОЕВ,
тусхайта пенсионер, 1923 онһоо КПСС-эй гэшүүн.

Польшын Гданьск хотын эхир табан үхибүүд — Ева, Агнешка, Адам, Петр, Роман Рыхерт — хоёр наһа гүйсэбэ. Олон тоото амаршалганууд дэлхэйн зүг бүриһөө ерээ. Зураг дээрэ: табан эхир үхибүүд шэнэ номуудые һонирхон хаража һуунаад.
ЦАФ-АПН-эй фото.

«ДАРЫ ТҮРГЭН!» Үнэхөөрөөшье яаралтай, тон шухала хэрэгтэй гарахада иигэжэ хэлсэдэг аабза. Манай газетын редакцида яаралтай бэшэгүүд мүн баһа орожол байдаг. Хабарай тарилга гү, али таряа хуряалга дээрэһээ бэшэгдэһэн репортаж, корреспонденци үнэхөөрөөшье яаралтай сонохолнууд гээшэ. Тиимэ материал редакциин ханзада дарагдангүй тэрэ үдэртөө хэблэгдэжэ гарадаг. Тиигээгүйдэ аргагүй. Юуб гэхэдэ, һүүлшын һониной удха шанарынь һалашаха бшуу.

ХЭДЭН РАССКАЗУУД ТУХАЙ

БЭЛЭН ХЭРЭГ БЭШЭ

Харин редакцида ерэһэн рассказуудтай танилсахадам, нэгэ конвертын дээдэ буланда «Дары түргэн!» гэжэ бэшээтэй байбал даа. Досоонь яаралтай репортаж бэшэ, «Хорото сохо» гэжэ гаршагтай рассказ байгаа. Теэд юундэ яаралтай болоо юм? Эрид һануулга хэхэдэм, энэ «рассказыем» дары түргэнөөр газетэдэ гаргаха гэжэ һанаал ха. Автор эндүүрээ гээшэ. Элдэб янзын сохонууд гансашье Бархада бэшэ, нютаг нуга бүхэндэ бии юм бэзэ. Зүгөөр Б. Дондупов адаглажа, сохынгоо хоротойе элирүүлнэгүй, ямар түхэлэй хорхой шумуул байһыень дурданагүй. Хүүгэдэй саадһаа Сережа гэжэ дүү хүбүүгээ абаад, гэртээ ошожо ябатараа, нэгэ сохо хараад, ухаа мэдээгээ алдахаһаа нааша аашалалдана. Энэ үгүүлэлдэнь рассказай «үнэршье» байхагүй, миил жиирэй нэгэ һонигүй ушар болоо. Зүгөөр энээн тухайда ахирхаар бэшээд, дары түргэнөөр газетэдэ гаргуулхые гүйһанайшье дэмы байгаа.

Юундэ, юунэй түлөө автор энэ «рассказ» бэшээб? Өөрөөшье ойлгоногүй ха. Уран найруулгын ёһо гурим огто мэдэнэгүй. Үгэ хэлэниинь модохи, мэдүүлэлынь ахир муу. «Хорото сохо, ши иигээд лэ үхэ!» гэжэ «рассказаа» дүүргээгүй, харин «үргэлжэлэлынь хойшолуулагдаба» гэжэ һануулха юм. Саашадаа үшөө юун тухай бэшэхээ һанаа хаб? Буряад зохёолшодой номуудые хаа ганса уншадаггүйень гү, али уран зохёолоор бури һонирходоггүйень энэнь эли бодо гэршэлнэ.

Нүхэр Лайдапов Ц-Б. (Зэдэ) манай газетэдэ үнинэй бэшэдэг. Тэрэнэй эльгээһэн нютагай һонин, онтохо таабаринуудынь хирэ-хирэ гаражал байдаг. Ажалай түрүүшүүлые магтаһан, мүн ниитын журам эбдэгшэдые элишэлэн шүүмжэлһэн зураглал, корреспонденцинүүдые саашадаа ходо бэшэжэ, маанадта эльгээжэ байхыень найданабди. «Сагаалган» гэжэ рассказыень газетэдэ гараха аргагүй байшоо. Юундэ? Сагаалганай түүхэ намтар дурдаад, өөрын һанамжа, һонирхолтой дурадхал оройдоо оруулнагүй. «Сагаалган» тухай эрдэмтэдэй статьянууд хэды дахин манай газетэдэ гараһан байха. Буряад арадай заншалта һайндэрэй удха шанарые удхалан бэшэхэһээ гадна, мүнөө сагта хайшан гэжэ, ямар удхатайгаар тэмдэглэгдэхэ байһан тухайдань һонирхолтой дурадхалнуудые тэдэндэ оруулһан байна. Тиихэдэ «Сагаалганиие мүнөө сагай ёһо эрилтэдэ зохилдуулан үнгэргэһэн» тухай корреспонденци Хяагтын аймагай Ехэ-Нугын совхозһоо, мүн бусадшье аймагуудһаа эльгээгдэжэ, манай газетэдэ хэблэгдэһэн байха. Ушар иимэһээ Ц-Б. Лайдаповай үгүүлэл хэрэглэгдээгүй байшоо.

Ахаһаа Д. Ошоров «Ангуушанда зорюулга» гэжэ рассказ эльгээгээ. Сэхыень хэлэхэдэ, ангуушад тухай бэшээшэд бэе бэеэ дабтахаа, дуурияхаа һанана. Тиихэдэ Д. Ошоровой рассказһаа догоодожо абахаар һонин юумэн үгы, үни хада мэдээжэ юумэ зураглана. Модон бүхэнэй узуурта түүдэг носоожо, сай шанажа ууһанаа, үнөөхи хайратай ямаагаа үүсэлһэнээ бэшэхэнь хашартай болоно. Хэнэйшье мэдэһээр мэргэн ангуушад Ахада олон юм бэзэ. Тэдэнэр тухай бэшэхэ гээ һаа, бултыень нэгэ үгүүлэл соо дурдангүй, харин хэн нэгэнэйнь тон һонирхолтой ушар тухай уран хурсаар зураглаха хэрэгтэй. Тиихэдэ Д. Ошоровой дурдаагүй юумэн гэжэ үгыл. Ахын мэдээжэ ангуушад тухай оло дахин бэшэгдэһэн, манай газетэдэ хэблэгдэһэн байха.

Түрэл нютагаар, тоонто дайдаяа зохёолшон бүхэн магтан бэшэдэг ааб даа. Зохёолшо бүхэнэй нютаг онсо өөрын илгаатай, нюур шарайтай байдаг. Харин Ю. Эрдынеевагай (Мухар-Шэбэр) «Түрэл нютаг» гэжэ рассказда тиимэ онсо үзэгдэл харагданагүй. Хүдөө ажахын институт дүүргээд, автобусто һуужа, түрэл нютагаа ошоһон, тиигээд механик мэргэжэлтэй залуу хүбүүнтэй танилсаһанаа бэшэнэ. Һүүлээрнь волейбол наадана, малай эмшэлэгшээр хүдэлнэ. Гол түлэб удхань иимэ. Теэд энэ «рассказ» юунэй түлөө бэшэгдээб? Автор ямар гол зорилго табяаб? Тобшолол хэжэ шадаа гү? Энэ мэтын тон шухала асуудалһаа автор хадуураад, миил иинэн-тиинэн тухайдаа хүнгэхэнөөр зураглаа. Энэнь рассказ болоогүй. Гол героиниингээ түхэл шэнжые (образые) ямар нэгэ аргаар харуулхые оролдоогүйнь халагламаар. Хооһон шашаг хөөрэлдөө хэрэглэнгүй, зурилдөөтэй үйлэ хэрэг оруулха байгаа бшуу. Туяана басаганай сэдьхэлээ зобохо, уйдан гажарха юумэн огто үгы, харин ажабайдынь шугам шэнги сэхэ болошоно. Энэ мэтээр рассказ бэшэжэ болохогүй. Юун тухай хайшан гэжэ бэшэхээ мэдэхэ шухала. Тиигэхын тула гол тэмэеэ сэдьхэлдээ нилээд һайса һагшуурдаха, рассказайнгаа үйлэ, үзэгдэл бүхэниие, зурилдөөе бодожо үзэхэ хэрэгтэй.

Уран зохёол тиимэ ульгамханаар бэшэгдэдэггүй юм шуу. Рассказ гү, али шүлэг бэшэжэ үзэхынгөө урда тээ юрын статья, корреспонденци бэшэжэ туршахада ехэ туһатай бэлэй. Бэшэхэ, хэлэхэ юумэн аһала бии ха юм.

М. ОСОДОЕВ.

Уласхоорондын шэнжэлэл

СССР—ФРАНЦИ: ЭБ НАЙРАМДАЛ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ, ХАРИЛСАА ХОЛБООН

Улам бэхижэжэ ба хүгжэжэ байгаа совет-француз харилсаа холбоон Европодохи, мүн ондоо тээгүүрхишье уласхоорондын харилсаануудай шухала таатай нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо гэжэ мүнөө бүгэдэндэ мэдэрэгдэнэ. Энэ харилсаа холбоон, тэрэ тоодо политическэ талаар холбоон, совет-француз дээдэ зэргэтэдэй үрэ ехэтэйгээр холбоо байгуулһанай сэхэ үрэ дүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй 1971 ондо Францида айлшалалгын, мүн удаань Заславльда президент Ж. Помпидутай тэрэнэй уулзалгын дүн болоно. Францида Л. И. Брежневэй айлшалһан ушар совет-француз харилсаа холбоо үргэдхэн гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ шэнэ шухала хубинь боложо үгэнэ.

Дэлхэй дээрэ шахардуу шанга байдалай бүри элеэр һуларжа байһан гайхамшаг үедэ энэ айншалга үнгэрһэн байна. Совет-американ дээдэ тушаалтадай хэлсээнүүд эб найрамдалай, мүн энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые уласхоорондын оршондо батадхаха хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри боложо үгөө. Эдэ хэлсээнүүд түүхэтэ ушар гэжэ хаа хаанагүй сэгнэгдэһэн байха юм. Европодохи политическэ оршон байдал һайжаржал байһаар. Европын түүхэдэ шэнэ, үнэхөөрөөл амгалан ёһоной хуудаһа нээжэ үгэхэ ёһотой нииитэевропын зүблөөн аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар болохоёо байна. Вьетнамда империалис эзэрхэг түримхэй ябуулга болюулагдаа. Дэлхэй аюултай шахардуу шанга үеые алгасан гараад, иимэ байдал һуларуулха үедөө ороод байна гэжэ гоёолтогүйгөөр хэлэхэдэ болоно.

Совет-француз дээдэ тушаалтадай уулзалганууд шахардуу шанга байдал һуларуулгада туһалаа. Шахардуу шанга байдал саашадань һуларуулхые эрмэлзэн хүсэжэ байһанаа СССР Франци хоёр лаблаа. Аюулгүй байдалай асуудалаар нииитэевропын хуралдаан, мүн совет-француз хоёр талын харилсаан гэхэ зэргын шухалын шухала асуудалнуудаар хэлсээнүүдэй үедэ эгээн лэ һайн үрэ дүн туйлагдаа. Хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар, мүн уласхоорондын шухала асуудалнуудаар совет-француз дээдэ тушаалтадай хэһэн хөөрэлдөөнүүд үгэеэ ойлголсолгын, хани халуун оршон байдалда үнгэрөө. Хоёр ороной хоорондохи улам бэхижэжэ байгаа таатай һайн харилсаа холбоогоор гүнзэгы ехээр һаналаа ханалга элирхэйлэн мэдүүлэгдэә, тэрэнние саашадань гүнзэгырүүлхээр шиидэнги байлга лаблагдаа.

СССР Франци хоёр энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха талаар һайн жэшээ бүхы дэлхэй дээрэ харуулна, совет-француз мүнөөнэй хэлсээнүүд энээние дахяад гэршэлэн харуулба. Манай уулзалга Европодо, мүн бүхы дэлхэй дээрэ шахардуу шанга байдалай һуларалгые батадхаха хэрэгтэ һайнаар нүлөөлхэ байһаниинь лабтай гээд хани барисаата Франциин газар дээрэһээ гараха үедөө Ж. Помпидуда самолёт дээрэһээ эльгээһэн телеграмма соогоо Л. И. Брежнев тэмдэглэһэн байна.

ҮГЭСЭГШЭДТЭ СОХИЛТО ҮГТЭБЭ

Арадай засагта эсэргүүгээр хархис этэгээдүүдэй хэдэг һүйдхэлтэ ябуулгануудай шангадһанһаа уламжалан, Чилидэхи байдал нилээд шахардуу болоо. Ороной элдэб районуудта фашис бандануудай хэдэг һүйдхэлтэ ябуулгануудай, алалга хюдалгануудай һүүлэй үедэ эдэбхитэй болоһон ушар мүн Сальвадор Альендиин правительствада эсэргүүгээр национальна партиин, христианско-демократическа партиин баруунай хүтэлбэриин зүгһөө хэгдэдэг харата ябуулганууд правительствые унагааха, засагые гартаа абаха гэһэн нэгэ ниитэ түсэбэй хубинь болоно гэжэ мүнөө бүри элеэр харагдаба.

Энэ түсэбэй баһа нэгэ хубинь гэхэдэ, Чилиин конституциин ба хуулиин ёһоор, һунгагдаһан правительствые хамгаалдаг Чилиин зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ, тэрэнэй командованида эсэргүү ябуулганууд хэгдэнэ. Үгэсэгшэд зэбсэгтэ хүсэнүүдээр дэмжэлгэгүйгөөр бузагай муухай зорилгоёо туйлахамнай бэрхэтэй гэжэ мэдэдэг байна бшуу. Тиимэһээ Чилиин армиин зэргын эмхиие алдахуулан можо болгохо, хүтэлбэрниень занан айлгаха гэжэ тэдэнэр оролдоно. Чилиин хуурай газарай сэрэгүүдэй главна командалагша генерал Карлос Пратсые үнгэрэгшэ среда хорлохо гэһэн бузагай муухай һэдэлгэ нимэл зорилготой байгаа. Генералые хорлолготой нэгэн доро хархис хүсэнүүдэй нүлөөндөө оруулһан ниислэлэй гарнизоной подразделенинүүдэй нэгэнэй сэрэгэй алба хэгшэдэй бүлэг правительствада эсэргүү ябуулга хэхэ ёһотой байгаа. Чилиин оборонын министр Хосе Тоа гэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, бусад сэрэгэйхид, граждан хүнүүд хамтаран дэмжэхэ аабза гэжэ һанаад, ниислэлэй үйлсэнүүдтэ өөһэдынгөө подразделениие гаргаха һанаашалга үймөөшэд хэһэн байгаа. Зүгөөр гүрэнэй урбалта хэхэ энэ һэдэлгэ буруу һүрөө. Үгэсэлгэ тухай мэдэһэн командовани эршэтэй шанга хэмжээнүүдые абажа, тэрэнние буруу һүргөө, үгэсэлгэдэ хабаадаһан бүлэг олон хүнүүд арестовалагдаа.

Чилиин помещигүүд, мүнгэн сангай баяшуулай тухирдаг үгэсөөшэдэй гэмтэ муухай ябуулганууд Чилиин арадай уур сухалые ехээр хүргөө. Ороной угаа томо профсоюзай нэгэдэл — ажалшадай нэгэдэмэл профцентр хадаа хархис ба фашис этэгээдүүдтэ эгээл шанга хэмжээ абахыень, засагайнгаа бүхы эрхые хүсэдөөр хэрэглэхыень правительствые уряалһан байна. Арадай нэгэдэлэй национальна политическэ комитет, коммунис ба социалис партинууд, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дээдэ командованиин түлөөлэгшэд үгэсэгшэдые уур сухалтайгаар буруушаагаа. Оршон байдалай угаа шахардуу болоһониие зааха зууралаа, Компартиин хүтэлбэри хадаа фашистнуудай ама татахын, һүйдхэлтэ ябуулгануудые дарахын, орон дотор граждан дайнай һүжэрэлгые зайсуулхын тулада бүхы хүсэсэ эдэбхитэйгээр элсүүлхыень хүдэлмэришэн ангиие, бүхы арадые Компартиин хүтэлбэри уряална.

Хархис хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, шэн зоригто тэмсэл хэхэтээ хамта Чилиин арад, тэрэнэй правительство социализм байгуулха удаадахи шатада орохо үндэһэ һуури байгуулхын тулада социально-экономическа гүнзэгы ехэ хубилалтануудые хэхэ программаяа бэелүүлхэ замаар найдамтайгаар дабшана.

РАСИСТНУУДТАЙ ХОЙБОЛДООН

Гадаадын хэрэгүүдэй ба нацинуудай холбооной хэрэгүүдээр министрэй саг үргэлжын орлогшо Динис Гринхилл түрүүтэй Англиин форин оффисой дээдэ тушаалта эмиссарнууд Родезидэ айлшалаа. Орон доторхи байдал тухай элидхэл хэхэ зорилготойгоор энэ айншалга хэгдэһэн байгаа. Зүгөөр, энээндэнь хэншье этигэжэ шадахагүй байна. Ян Смидэй хуули бусын правительствые элишэлэн сонсохохо, Родезидэхи сагаан шарайта үсөөнхидэй эзэрхэлгые хэтэдэнь үлөөхэ зорилгоор англо-родезийскэ 1971 оной хэлсээе бэелүүлхэ бэлэдхэл хэхэ тухай эндэ хэлэгдэнэ гээд бэрхэ бэрхэ шэнжэлэгшэдэй мэдээсэлнүүдһээ элирнэ.

Тус хэлсээн хадаа Родезиин олонхи 5 миллион тоото африкан зониие дарлан, хайра гамгүйгөөр мүлжэхэ ябадалда хүргэһэн байга бшуу. Англо-родезийскэ үгэсэлгэ Родезидэхи африкан хүн зонһоо гадна, бүхы түби дээрэхи африкан хүн зоной уур сухал ехээр хүргөө. Родезиин городууд болон тосхонуудаар болоһон буруушаалгын митинг тус хэлсээ баталалгые удааруулхыень Лондониие баадхаһан байха юм.

Зүгөөр энэнь Смидэй расис засагай һанаа зобоогоогүй. Тэрэ байтагай харилсаа холбоогоо хүсэд таһалдуулхаб гэжэ Англиин правительствые Смит үе үе болоод лэ айлгадаг байгаа. Родезитэй наймаа хэһэнэйнгээ ашаар угаа ехээр ашаг олзотодог Англиин болон бусад хариин монополинуудай энэ харилсаагаа таһалдуулхые хүсэдэггүй байһые солсберинхид хараадаа абадаг байгаа бшуу. Ян Смидэй хуули бусын расис правительство тушаа экономическа хашалта хэхэ тухай ООН-ой шиидхэбэриин гаргагдаһан байгаашье һаа, Родезиһээ хэдэн мянган тонно үнэтэ тамхин, хромой руда, бусад эд бараан ондоо тээшэ худалдагдана.

Англи, НАТО-гой талаар тэрэнэй ханинар өөһэдынгөө политика бэелүүлхэдэ, Родезиин ЮАР-тай хамта стратегическэ шухала удха шанартай байһые, Африкын урда талада национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй тэмсэхэ түшэглэлгын пункт ЮАР-тай хамта боложо үгэхэ байһые хараадаа абадаг.

Эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө эдэ районуудай нютаг зоной улам бүри ехээр ябуулга хэдэг боложо байһантай тэмсэхын тулада Солсбериин расистнууд НАТО-гой сэхэ һайшаалаар ЮАР-тай сэрэгэй-политическэ холбоогоо бэхижүүлнэ. Родезиин зонхилогшод африкан патриодуудые айлгахын тулада шэрүүн шанга хэмжээнүүдые абадаг. Һаяхан бүлэг африканецууд Родезидэ саазалагдаа.

Зүгөөр хашалта хэһээлтэ, шупата алалга, хюдалга расис зонхилогшодтой Англиин үгэсэлгэ патриодуудай тэмсэлые зогсоожо шадахагүй байна. «Африкан хүн зондо эсэргүүгээр Ян Смидэй расис засагай шэрүүн шанга хашалтанууд эрхэ сүлөөгэй түлөө Зимбибавиин арадай тэмсэлые зогсоожо шадахагүй» гээд Зимбибавиин африкан национальна холбооной мэдүүлгэ соо заагдана.

В. КОРНИЛОВ. Н. ЧИГИРЬ, Г. СКОБЕЛЕВ. (ТАСС).

ПИОНЕРНҮҮДЭЙ АМАРДАГ ГАЗАРТА

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Осетиин хадата нютагуудта пионернүүдэй зун ерэбэ. Эндэхи лагерь болон амаралтын газарнуудта горнын хүхюу дуун, үхибүүдэй шууяан таһарнагүй. Хара далайн эрьедэ, Гаудаты шадар, республикын барилгашадай «Осетия» гэжэ санаторидо хэдэн мянгаад үхибүүн энэ зундаа амархань.

Түргэн урасхалтай Терек голой зүүн эрьедэ мүнөө бүри хүлгөөтэй. Эндэхи үрэ жэмэстэ саадууд, ой тайга соо пионернүүдэй 8 лагерь түбхинэнхэй. «Ой модото республика» гэһэн эгээ томо лагерьта 520 үхибүүн түрүүшын ээлжээндэ амаржа эхилээ.

Республикын ой модотой үзэсхэлэнтэ газарнуудта үхибүүдэй амарха 14 лагерь түхеэрэгдэнхэй. Тэндэ энэ зундаа 15 мянгаһаа үлүү үхибүүн амархаар хараалагдаанхай. Энэнь нёдондонойхиһоо нилээд олон болоно.

Т. ЕФИМЦОВ, ТАСС-ай корр.

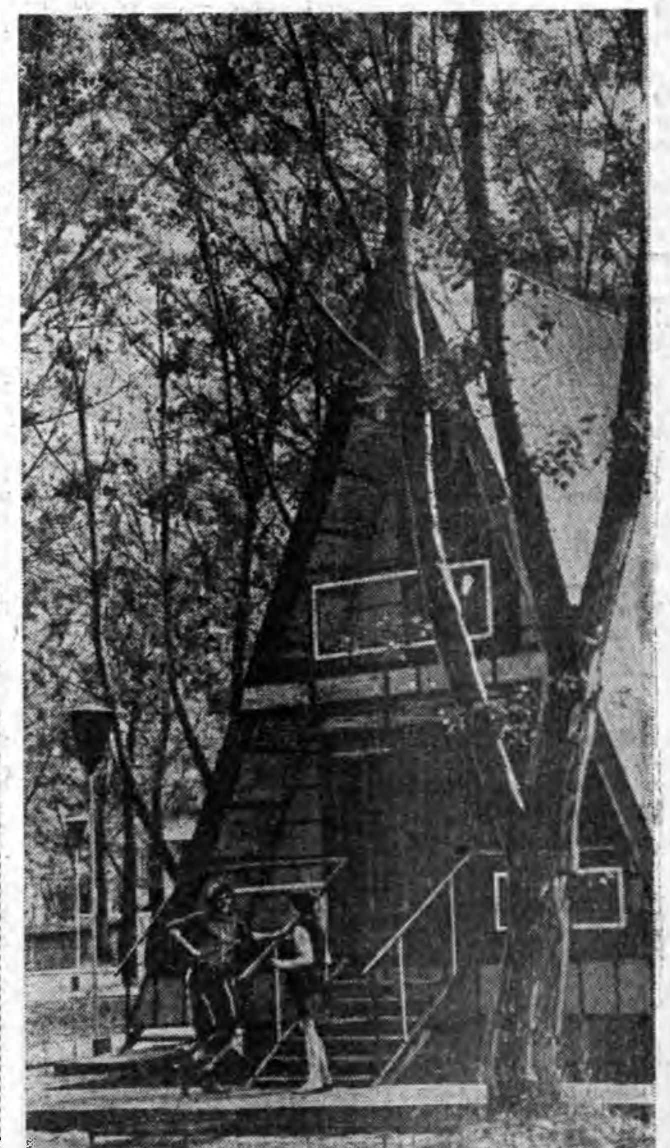

РОСТОВ-НА-ДОНУ. Хотын ажалшад Дон мүрэнэй зүүн эрьедэ амарха дуратай юм. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада эндэ амаралтын олон тоото баазанууд, туристнуудай амарха лагерьнууд бии болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газай аппаратурын заводой амаралтын хоёр дабхар гэрнүүд харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Сэрэгшын дэбтэрһээ

ҺАЛБАРАН СЭСЭГЛЭГ ЛЭ МОЙҺОН

Тоонто һайхан нютагни, баяртай. Байгал шадарайнгаа алтарма һайхан байгаалитай тала дайдые нэгэнтэ бэшэ зүүдэндээ хараха байхаб. Янгинама хүйтэн уларилтай холын хойто зүгтэ гү, али аагама халуун урда зүгэй хизаар нютагта гү—юрэдөө, хаанашье сэрэгэйнгээ алба дүүргэхэ байһанаа мэдэнэгүйб. Гэбэшье түрэл дайдаяа, түрэһэн гэрээ зүрхэ сэдьхэлдээ ходо һанажа ябаха байһандаа батаар этигэнэб. Поэдэй бэлиг шадабаритай байгаа һаа, арюун тунгалаг алдарта Байгал далайда эгээн һайхан шүлэгөө зорюулха бэлэйб. Алтан элшээр игааһан наран, хүбэн сагаан малгайтай шобхо үндэр орьёл тухай, республикынгаа ниислэл—Улаан-Үдэ тухай магтан дуулаха байгааб. Хүлыем дүрөөдэ хүргэжэ, хүн болгоһон эжыдээ, эрдэмэй дээжэ—«А» үзэгтэй танилсуулһан багшанартаа иланһаяа үнэтэ үгэнүүдээ зорюулха һэм.

Поездошье хуугайлһаар байраһаа хүдэлбэ. Шэб шэнэхэн автобусой хажуугаарнай үнгэрэн гарахыень сонхоор харанаб. Тэрээн соо һуугаад ябаһан хүнүүд гараараа даллана. Түрэһэн эжыдэм, түрэл городтом адли тэдэнэр харгы замдаа зол жаргалтай ябахыем, сэрэгэйнгээ алба һайнаар дүүргэхыем хүсэнэ гэжэ ойлгооб. Һүмэр рельсын гол барьһан вагоноймнай мөөрнүүд түбэрэн түргэдэн «хатарна»...

Маанадай байрлаһан газар дайда арбагар сагаан саһаар хушагдадаг. Мүнөө санын зүргэ харгыгаар шуумайн һолжорогшо һайб! Отделениингээ командирта энээн тухайгаа хэлэбэб. Сержант энеэбхилээд, иигэжэ харюусаба:

—Саг сагтаа, сахилза хүхэдөө юм, нүхэр Мукимов. Мүнөөдэр сагаалса буудахабди. Бэеэ зэһэ!

«Буудагты!» гэһэн командын үгтэхэдэ, юундэшьеб, һанаата боложо эхилбэб. Гэбэшье бэеэ баряа һэм. Зүрхэеэ даража, упражнениеэ дүүргэхэ байһандаа, өөртөө найдаха хэрэгтэй гэжэ взводойнгоо командирай хэлэһые һанаандаа оруулбаб. Юрэдөө, буудажа байхадаа юуншье тухай бодоһоной хэрэггүй. Бэеэ баряад, нам даруу байгты, гэжэ сержант һорилгын болоходо бидэнэрые һургадаг һэн. Би шагаажа, шагаажа ерээд, буугайнгаа шабхадарабаб. Буушье һүрэшэбэ. Һүүлээрнь хоёрдохёо, гурбадахяа буудабаб. Сагаалса тээшэ яаран ошобоб. Тэндэ нүхэдүүдэй гарашоод байхые холоһоо обёорноб. Тудабал гээшэ хаб. Автомадаар буудаха упражнениеэ дүүргэһэн тухайгаа офицертэ мэдээсэхэдэмни, «дүүбэ» гэһэн сэгнэлтэ табиба. Эрхим сэгнэлтэ абаха хүсэлэнтэй байгаа һаабзаб даа. Теэд яахабши. Саашадаа һорилгодо анхаралаа һайса хандуулдаг болохо хэрэгтэй.

Сэрэгэй албанда татагдахынгаа урда тээ сугтаа ажаллаһан нүхэрһөө бэшэг абабаб. «Володя, сэрэгэй албанда байһан хоёр жэлээ хии талаар үнгэргэһэн жэлнүүд гэжэ тооло». Сэрэгэй алба хэлгые хии хооһоор үнгэрһэн үе гэжэ нүхэрни тоолодог байшаба. Иигэжэ бэшэһэндэнь гомдоошье, нүхэрэйнгөө түлөө эшээшье бэлэйб. Албаяа һаяхан эхилһэн аад, нимэ түргэн урмаа хухарха юм гэжэ һанаагүйб. «Горхо үзөөгүй аад, гуталаа бү тайла» гэһэн арадай сэсэн үгэ бии ха юм. Иигэжэ нүхэртөө захяа һаамни, хэр зүб, тааруу байха гээшэб, мэдэнэгүйб, зүгөөр һанажа ябаһан һаналаа харюутайнгаа бэшэг соо хуу бэшээ һэм.

Армн гээшэмнай ажабайдалай ёһотойл һургуули ха юм. Сэрэгшэ болоһондоо би багаханшье халагланагүйб. Эхэ ороноо сахин хамгаалагша болоһондоо омогорхон ябанаб. Армидал ябахадаа, хани нүхэсэлэй бата байһые ойлгохош. Сэрэгшэд бэе бэедээ үнэн сэдьхэлһээ туһалалсан ябаһаар лэ албаяа дүүргэдэг байна. Политическэ эрдэм мэдэсээ саг үргэлжэ дээшэлүүлнэбди, хээрэ талада хэшээлдэ гарахадаа, хатуужанабди, дайшалхы хэрэгэй мэргэжэлтэд болон урганабди. Солдадай ажабайдалда ёһотой һуурияа олоогүй, сэрэгэй албанай һайн һайханиие обёороогүй нүхэрни эндүүрнэ гэжэ һанахадаа, ехэл муу байгаа һэм. Сэрэгшын ажабайдалда дура буляама һонирхолтой юумэн ямар олон бэ! Өөрын библиотекэ, уран һайханай коллектив бии! Хэрбээ спортдо дуратай һаа, подразделени соогоо эгээл хүндэтэй хүниинь ябахаш. Хүнгэн атлетикээр үнгэргэгдэһэн олон мүрысөөнүүдтэ хабаадалсааб, Хүндэлэлэй грамотануудта нэгэнтэ бэшэ хүртэһэн байнаб. Санаар һолжорхо ехэ дуратайб. Санаар халтирдаг байһандаа баяртайб. Эдэ бүгэдэ хэшээлнүүдтэ ябахадам туһална. Сэрэгшэ хадаа ёһотой спортсмен байха зэргэтэй гээшые мүнөөл ойлгооб. Спортсмен байбал, ямаршье хүшэр хүндэ хаалтаһаа сухарихагүйш, һүрдэхэгүйш.

Эжыһээ бэшэг абабаб. Конверт задалхатайгаа адли танил болоһон үгэнүүдые уншабаб: «Хүбүүн, албаншни хэр ябажа байнаб?». «Яһала һайн, командирай магтаалда хүртөөб» гээд эжыдээ харюу бэшээб. Дүү—Борисни сэрэгшын ажабайдал тухай ехэ юумэ мэдэхые хүсэнэ. Тиигэншьегүй яахаб!? Мүнөө дүүмни 8-дахи класста һурана ха юм. Совет Армида алба хэхээр бэеэ бэлдэжэ эхилээ. Тиимэһээ дайшалхы журам наринаар сахиһанайнгаа ашаар дайшалхы болон политическэ бэлэдхэлэй отличник болоһон тухайгаа дүүдээ бэшээб. Гайхамшаг нүхэд тухайгаа хөөрэжэ үгөөб.

Хизаар, нютаг бүхэнһөө хүбүүд взводтомнай олон. Жэшээлхэдэ, Олег Смирнов армида татагдахынтаа урда тээ комбайнераар ажаллаа, Столяргун троллейбус жолоодоо. Виктор Комнов заводой түрүү токарь гэжэ суурхаһан, коммунис ажалай бригадын гэшүүн байһан юм. Мүнөө бидэнэр бултадаа сэрэгшэд болонхойбди. Сэрэгшэ гэһэн үгэ юрыншье һаа, гүн гүнзэгы удхатай. Эхэ ороноойнгоо амгалан байдал сахин хамгаалха хүшэр хүндэшье, харюусалгатайшье уялга бидэнэртэ даалгагданхай. Энээнэй гүн удхые ойлгохо шухала! Һүниин харанхыда гансаараа харуулда зогсожо байхадаа, Эхэ ороноо хамгаалагшын уялга дүүргэжэ байһанаа үнэн сэдьхэлһээ мэдэрнэб. Үүрэй толониие угтажа, омог дорюунаар алхалнаб. Юуб гэхэдэ, эб найрамдал, үглөөнэй аалин байдал минии гарта, юрын лэ солдадай зэм дээрээ погон хадаһан үетэн нүхэдэйм гарта байһандал намда үзэгдэнэ бшуу. Энээн тухай дүүдээ бэшээб. Тэрэнэй ёһотой хүн болохыень, манай ажабайдалай гоё һайханиие зүбөөр ойлгожо, сэгнэжэ ябахыень хүсэнэб.

Һаяхан комсомолой суглаан үнгэргэгдэжэ, солдадай һуралсал, зорилго тухай ехэ хөөрэлдөөн болоо. Һүүлээрнь секретарьнай дайнһаа ерэһэн бэшэгүүдые уншаа. Эсэгэнэрэймнай болон аханарaймнай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ бэшэһэн бэшэгүүд лэ. Байлдаанай намдаад байхада, госпиталиин орон дээрэ һуухадаа, шанга добтолгын урда тээхэнэ тэдэнэрэй яаралтайгаар бэшэһэн бэшэгүүд лэ!

Алтан дэлхэйн үбсүүн дээрэ амиды мэндэ ябаха дуратай байһанаа, фашистнарай гарһаа буляан абаһан һөөм, алхам газарайнгаа түлөө омогорхон баясаһанаа тэдэнэр бэшэгэйнгээ мүр бүхэн соо мэдүүлнэ. Эжы абанартаа, инаг хайрата һамган, үхибүүдтээ ямар энэрхы дулаахан үгэнүүдые эльгээһэн байна гээшэб! Совет Армиин дайшалхы алдарта ёһо заншалые үргэлжэлүүлжэ ябаһан бидэнэртэ зорюулһан үгэнүүд шэнгеэр һанагдана.

Эдэ бэшэгүүд, дайнай геройнууд тухай һанажа һуухадаа, жэл бүхэн хабарай сагай мандан ерэжэ, Сэлэнгэ мүрэнэй эрьеэр сэсэглэн ургадаг сагаан мойһон мэтээр манай саадуудай һалбаржа байхын тулада үшөө һайнаар Эхэ орондоо алба хэхээр шахаа тангаригаа бүтүүхэн досоогоо өөртөө үгэнэб.

П. ПЕТРОВ.

Хилын саанаһаа

телефон·телеграф·радио

ВЕНЭ

А. Н. КОСЫГИНАЙ ЕРЭХЫН УРДА ТЭЭ

ТАСС

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр Австри ерэхээ байһандань сэдьхэлээ ханганги байһанаа ороной элдэб албан зургаануудай түлөөлэгшэд — парламентын депутадууд, профсоюзай ажал ябуулагшад, фашизмда эсэргүүгээр тэмсэгшэд мэдүүлнэ. Ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй Австрида албанай хэрэгээр ерэлгэнь шухала удха шанартай, немецко-фашис булимтарагшадһаа Австриие сүлөөлхэ хэрэгтэ совет арадай шиидхэхы туһа нэмэри хэһэн тухай тэдэнэр онсолон тэмдэглэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хани ёһоной уулзалга хэхэеэ Австрида ерэлгэ Австриин, Советскэ Союзай арадуудай хоорондын харилсаа саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри хэхэ байна гээд Австриин национальна Соведэй депутат, Социалис партиин парламентскэ секретарь Гейнц Фишер ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Мүнөө үедэ манай оронуудай хоорондын харилсаан бүхы һалбаринуудта һайнаар хүгжэжэ байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Совет правительствын толгойлогшо А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр ерэлгые Австриин бүхы хүн зон һайшаана. Энэнь хоёр ороной хоорондын харилсаа һайжаруулха хэрэгтэ нүлөөлхэ байна гээд тэмдэглэнэ.

Советскэ Союз хододоо Австриин арадай хани нүхэр байгаа, фашизмһаа Австриие сүлөөлхэ хэрэгтэ шиидхэхы үүргэ дүүргээ. Эгээл нимэһээ совет правительствын толгойлогшо А. Н. Косыгинай албанай хэрэгээр ерэлгые манай ороной ажалшад бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ амаршалан угтана гээд Австриин профсоюзуудай нэгэдэлэй секретарь Рудольф Штрайтер мэдүүлбэ.

Австриин гүрэнэй ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй, бэеэ дааһан байдалтай байһан ушарые Советскэ Союз хүндэлдэг юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

БЕРЛИН

Элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө

ТАСС

Түрэһөөр 80 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй дурадхалаар Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихтые «Арадуудай хани барисаанай Ехэ Одон» гэжэ орденоор Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Совет шагнаа.

Арадуудай хоорондо хани барисаа бэхижүүлхэ, эб найрамдал хангаха хэрэгтэ Германиин Демократическа Республикын үмэнэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө В. Ульбрихт энэ үндэр хайра шагналда хүртэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

К. Вальдхаймай телеграмма

ТАСС

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин дэргэдэ саг үргэлжэ адаглагшатай байха эрхэ, Корейн Арадай Демократическа Республикада олгогдоо.

ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм КНДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Хо Дамда телеграмма эльгээхэдээ, ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ адаглагшатай байха эрхэтэй бусад бүхы гүрэнүүдэй эрхэ КНДР-тэ олгохоор бэлэн байһан тухайдаа Генеральна секретарь сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлбэ. Саг үргэлжэ адаглагшатай байха эрхэ олгохо гуйлтатайгаар КНДР-эй правительство К. Вальдхаймда һаяхан хандаа һэн.

УЛААН-БААТАР

МНР-эй уран зохёолшодой съезд дүүрэбэ

ТАСС

Монголой уран зохёолшодой V съезд эндэ хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Мүнөө үедэ Монголой литературын бэелүүлхэ гол шухала зорилгонуудые прозаигууд, поэдүүд, драматургнууд, шүүмжэлэгшэд гурбан үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсээ.

МНРП-гэй Центральна Комитедэй секретарь Д. Чимиддорж съезд дээрэ үгэ хэлээ.

Съездын делегадууд «Эб найрамдалай, нэгэдэлэй түлөө» гэһэн хандалга абаа. Монголой Арадай-революционно партиин Центральна Комитедтэ амаршалгын бэшэг эльгээгээ.

Сономын Удвал Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшээр дахин һунгагдаһан байна.

ХЕЛЬСИНКИ

Эб найрамдал, хани барисаа бэхижүүлхын түлөө

ТАСС

Уласхоорондын аюулгүй байдалай ба буу зэбсэг хураахын түлөө, национальна бэеэ дааһан байдалай, харилсаа холбооной ба эб найрамдалай түлөө эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй байгша оной октябриин 2-һоо 7 хүрэтэр Москвада болохоёо байһан бүхэдэлхэйн конгрессэй шухала удха шанартайе Финляндиин нийтын ба политическэ элитэ ехэ ажал ябуулагшад тэмдэглэнэ. Ороной политическэ партинуудай, нийтын эмхинүүдэй 29 хүтэлбэрилэгшэ эндэ тунхаглагдаһан мэдүүлгэдэ гар табяа. Гар табигшадай дунда премьер-министр Калеви Сорса, министрнүүд А. Карьялайнен, И. Виролайнен, У. Сундквист, парламентын депутадууд, политическэ ба нийтын бусад элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад бии.

Һүүлэй үедэ эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ арадуудай харилсаа холбоон улам үргэдэжэ байна. Энэнь Европо түбидэ түгшүүрил һуларуулха, амгалан тайбанаар зэргэ оршохо хэрэгтэ һайнаар нүлөөлнэ гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Ондо ондоо нийтын байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондо экономикын, соёлой һалбаринуудтахи харилсаан улам үргэдэжэ байнхай.

«СПОРТЛОТОГОИ» ТИРАЖ

«Спортлотогой» июниин 30-да Шэтэ хотодо үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ: 1 (авиаци), 10 (буер), 11 (велоспорт), 12 (уһанай-моторно спорт), 19 (академическэ һэлүүрдэлгэ), 25 (трамплин-сана).

(ТАСС).

СОФИ

НРБ-гэй арадай суглаанай сесси

ТАСС

Болгариин Арадай Республикын Арадай суглаанай сесси эндэ боложо дүүрэбэ. Болгариин ажалшадай байдал саашадань һайжаруулха тухай, һунгуулиин нэгэдэмэл шэнэ хуули тухай документ сессидэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ. НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков энэ документ зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан байна.

1972 ондо НРБ-гэй ахамад прокуророй, Верховно сүүдэй түрүүлэгшын хэһэн ажал ябуулгын тоосоонуудые сесси шагнаа.

Арадай суглаан Георгий Андреевые НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшын уялгануудһаа сүлөөлжэ, тэрэниие НРБ-гэй мэдээсэлэй ба хэлхеэ холбооной министрээр томилбо.

БЕРЛИН

Харилсаагаа һайжаруулха замаар

ТАСС

ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи статс-секретарь М. Коль, ФРГ-гэй министр Э. Бар гэгшэдэй хоорондо хөөрэлдөөн эндэ болобо.

Хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаа һайжаруулха тухай хөөрэлдөөнүүдые 1973 оной август һарын тэнгһээ хойшо Берлиндэ үнгэргэхые хөөрэлдөөнэй үедэ шиидхэгдээ. Хоёр ороной харилсаанай элдэб һалбаринуудтахи холбоо хүгжөөхэ зорилготойгоор бусад хэлсээнүүдые баталха тухай хөөрэлдөөнүүд ГДР-эй, ФРГ-гэй хоорондо байгша оной сентябрь—октябрь һаранuудта үнгэргэгдэхэ.

УЛААН-БААТАР

МНР-эй БУРУУШААЛГА

ТАСС

Хитадта водородно бомбо тэһэлэлгые буруушаажа байһан тухай мэдүүлгэ Монголой МОНЦАМЭ агентство тунхаглаба.

Агаарта ядерна тэһэлэлгэ КНР-эй правительствын саг үргэлжэ хэжэ байһан ушар гансал Хитадай арад зондо бэшэ, харин тэрээнтэй хилэлдэг бусад оронуудай арадта айхабтар ехэ хоро хүргэхэ байна гээд мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Ядерна тэһэлэлгэ хэхээ болюулха эрилтэ Монголой арад, правительство КНР-эй правительствын үмэнэ табяа гээд МОНЦАМЭ агентство мэдүүлнэ.

ДАККА

Бангладешэй түсэбтэ түрүүшын табан жэл

ТАСС

Бангладешэй Арадай Республикын экономико түсэбэй ёһоор хүгжөөлгэ июлиин нэгэнһээ эхилбэ. 1973—1974 онуудта — түсэбтэ түрүүшын табан жэлэй нэгэдэхи жэлдэ ороной арадай ажахы хүгжөөлгын түсэб республикын түсэблэлгын комисси тунхаглаа.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, хубсаһа хунараар оронойнгоо хүн зониие бүрин хангаха гээшэ Бангладешэй түрүүшын түсэбтэ табан жэлэй гол зорилго мүн. Эдэ жэлнүүдэй турша соо ороной улад зон ажалаар хангагдаха ёһотой.

ТОКИО

Ехээр дураа гутана

ТАСС

Агаарта ядерна тэһэлэлгэ Хитадай хэһэн тухай мэдээсэлые япон арад дураа гутан буруушаана. Хиросимада, Нагасакида атомна бомбын тэһэрэлгын хохидолой нэгэдэл, политическэ партинууд, нийтын олон тоото эмхинүүд, элитэ ехэ эрдэмтэд энэ харата ябадалые буруушаажа байһанаа мэдүүлээ. Гэбэшье нийтын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдэй эдэ буруушаалгын текстнүүдые Токиодохи Пекинэй посольстводо дамжуулха һэдэлгэнь буруу һүрэбэ. Юундэб гэхэдэ, элшэн сайд сүлөөгүйб гэжэ шалтаг барин, тэдээнтэй уулзахаяа арсаһан байна.

Ядерна тэһэлэлгэ хэлгэ уласхоорондын байдал һайжаруулха хэрэгтэ муу нүлөө үзүүлнэ гээд Хиросима хотын мэрэй КНР-эй правительствада эльгээһэн телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ. «КПСС-эй политикые халуунаар дэмжэнэ» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Эдэбхитэдэй тоодо оробо» — И. Гаврилинай статья. М. Хензыхеновэй мүрысөөн тухай статья. АПН-эй статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хонишод» — В. Гармаевай очерк. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Россин эрхимүүдэй тоодо» — Л. Мартыновагай статья.

Редакторай орлогшо С. С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-03529. Заказ № 0044